

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑΣ

Ένας μικρός πρακτικός οδηγός ορθογραφίας

Επιμέλεια : Χατζάκης Νεκτάριος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σύντομη ιστορία της ελληνικής γλώσσας	Σελ. 1
Εισαγωγικά - Συλλαβισμός	Σελ. 2
Τονισμός	Σελ. 3
Πίνακας καταλήξεων αρσενικών	Σελ. 4
Πίνακας καταλήξεων θηλυκών	Σελ. 5
Πίνακας καταλήξεων ουδετέρων	Σελ. 6
Πίνακας καταλήξεων επιθέτων	Σελ. 7
Πίνακας καταλήξεων ρημάτων	Σελ. 8
Καταλήξεις μετοχών και επιρρημάτων	Σελ. 9
Γράφονται με κεφαλαίο στην αρχή	Σελ. 10
Τονισμός προπαροξύτονων σε -ος & -ο	Σελ. 11
Διάφορα	Σελ. 12-13
Σημεία στίξης	Σελ. 14-15
Ρήματα	Σελ. 16-18
Συντομογραφίες - Λέξεις που γράφονται ενωμένες σε μια λέξη	Σελ. 19
Η σωστή γραφή μερικών λέξεων στη δημοτική	Σελ. 20
Μνημονοτεχνικά	Σελ. 21-22
Ομώνυμα ή ομόηχα	Σελ. 23-24
Παρώνυμα	Σελ. 25
Λέξεις με όμοια σύμφωνα	Σελ. 26
Λέξεις που γράφονται με 2λλ	Σελ. 27
Λέξεις που γράφονται με 2μμ	Σελ. 28
Λέξεις που γράφονται με 2pp	Σελ. 29
Ασκήσεις ορθογραφίας	Σελ. 30-43

ΓΙΑ ΝΑ ΔΙΑΒΑΖΟΥΜΕ & ΝΑ ΣΥΛΛΑΒΙΖΟΥΜΕ ΣΩΣΤΑ

Εισαγωγικά

Σύμφωνα	Β, γ, δ, ζ, θ, κ, λ, μ, ν, ξ, π, ρ, σ (-ς), τ, φ, χ, ψ
Φωνήεντα	Α, ε, ι, υ, η, ο, ω
Δίψηφα φωνήεντα	Ου, αι, ει, οι, υι (δύο φωνήεντα που προφέρονται ως ένα)
Δίφθογγοι :	(δύο φωνήεντα που προφέρονται ξεχωριστά σε μια συλλαβή) - κύριοι : αϊ, αη, οϊ, οη - καταχρηστικοί : ι\υ\ει\οι + φωνήεν ή δίψηφο (εφόσον προφέρονται ως μια συλλαβή) <i>π.χ. δυο (όχι δύο), άδειος, βόηθα, αηδόνι</i>

Συλλαβισμός

Κανόνες συλλαβισμού	Παραδείγματα
1. Ένα φωνήεν μπορεί να αποτελέσει μόνο του μια συλλαβή. Αντίθετα ένα ή περισσότερα σύμφωνα δεν μπορούν να αποτελέσουν μόνα τους μια συλλαβή. Χρειάζονται οπωσδήποτε και φωνήεν.	<i>Ι-ω-α-κείμ, α-έ-ρας, θρα-νί-ο, πόρ-τα</i>
2. Τα δίψηφα φωνήεντα, οι δίφθογγοι και οι συνδυασμοί αυ, ευ στο συλλαβισμό λογαριάζονται σαν ένα φωνήεν	<i>Αί-μα, νε-ράι-δα, ά-πια-στος, ναύ-της</i>
3. Ένα σύμφωνο ανάμεσα σε δυο φωνήεντα συλλαβίζεται με το δεύτερο φωνήεν, όχι με το πρώτο.	<i>Θέ-λω, πα-ρά-θυ-ρο</i>
4. Δύο ή περισσότερα σύμφωνα ανάμεσα σε δύο φωνήεντα συλλαβίζονται με το δεύτερο φωνήεν, αν αρχίζει απ' αυτά ελληνική λέξη. Αλλιώς χωρίζονται και το πρώτο σύμφωνο πάει με το προηγούμενο φωνήεν, ενώ το δεύτερο (ή και τρίτο) με το ακόλουθο φωνήεν (τα όμοια σύμφωνα πάντα χωρίζονται)	<i>Βι-βλί-ο (βλέπω), τε-τρά-δι-ο (τρία) Πόρ-τα, βαθ-μός, θάρ-ρος, άν-θρω-πος</i>

ΣΥΣΤΑΣΗ : Ο συλλαβισμός δεν είναι δύσκολος. Διάβασε προσεκτικά τους κανόνες και μάθε να συλλαβίζεις σωστά, γιατί σε αντίθετη περίπτωση θα αναγκάζεσαι να αφήνεις κενά στο περιθώριο ή να στριμώχνεις τα τελευταία γράμματα της σειράς. Πάντα θα κινδυνεύεις να κάνεις λάθη και οπωσδήποτε δε θα αισθάνεσαι καλά.

ΜΑΘΑΙΝΩ ΝΑ ΤΟΝΙΖΩ ΣΩΣΤΑ

Να θυμάσαι να βάζεις τόνους !

Προπαροξύτονη : λέξη που τονίζεται στην προπαραλήγουσα (π.χ. *άνεμος*)

Παροξύτονη : λέξη που τονίζεται στην παραλήγουσα (π.χ. *πάρε*)

Οξύτονη : λέξη που τονίζεται στη λήγουσα (π.χ. *ληστής*)

Κανόνες μονοτονικού συστήματος	Παραδείγματα
<p>1. Τόνο παίρνει κάθε λέξη που έχει δύο ή περισσότερες συλλαβές, ακόμα και αν παρουσιάζεται ως μονοσύλλαβη μετά από έκθλιψη ή αποκοπή. <u>Προσοχή</u> : γράφονται χωρίς τόνο και παίρνουν ενωτικό 12 άκλιτες λέξεις : Αϊ-, Αγια-, γρια-, θεια-, κυρα-, γερο-, μαστρο-, μπαρμπα-, παπα-</p>	<p><i>Είν' ανάγκη, λίγ' απ' όλα, φέρ' το</i></p> <p style="text-align: center;">Θεια-Λένα, γερο-Ανέστης</p>
<p>2. Οι μονοσύλλαβες λέξεις δεν παίρνουν τόνο. Εξαιρούνται :</p> <ul style="list-style-type: none"> - ο διαχωριστικός σύνδεσμος ή - τα ερωτηματικά πού & πώς (τα άτονα που = ο οποίος, α, ο & πως = ότι) - οι προσωπικές αντωνυμίες μου, σου, μας, σας, τους, τα όταν μπορούν να μπερδευτούν με τις αντίστοιχες κτητικές αντωνυμίες 	<p><i>Ο, η, το, δεν, για, γεια, ποιος</i></p> <p><i>Η Μαρία ή η Γιάννα</i></p> <p><i>Πώς το ξέρεις πως γύρισα ;</i></p> <p><i>Ο πατέρας μου είπε (σ' εμένα)</i> <i>Ο πατέρας μου είπε (ο δικός μου πατέρας)</i></p>
<p>3. Οι εγκλιτικές λέξεις μου, με, μας, σου, σε, σας, τος, τον, τοι, τη, τες δεν τονίζονται, αλλά ο τόνος τους :</p> <ul style="list-style-type: none"> - μεταφέρεται στη λήγουσα της προηγούμενης λέξης, όταν μπροστά από το εγκλιτικό είναι λέξη προπαροξύτονη - μπαίνει στο πρώτο εγκλιτικό, όταν έχουμε δύο εγκλιτικά και μπροστά απ' αυτά είναι παροξύτονη προστακτική 	<p><i>Με φώναζε και μου μίλησε</i></p> <p><i>Χάρισμά σου, άφησέ το, ο πρόεδρος μας</i></p> <p><i>Δώσε μού το, φέρε μάς τους, πάρε τού την</i></p>

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΑΤΑΛΗΞΕΩΝ ΑΡΣΕΝΙΚΩΝ

A. Αρσενικά σε –ας

Καταλήξεις	Θεωρία - Παραδείγματα	Εξαιρέσεις
- ωνας	Α. Κύρια ονόματα 1. ονόματα αγίων : <i>Τρύφωνας</i> 2. ονόματα θεών της μυθολογίας : <i>Απόλλωνας</i> 3. ονόματα επιφανών αρχαίων Αθηναίων : <i>Πλάτωνας</i> 4. εθνικά : <i>Λάκωνας</i> 5. τοπωνύμια 6. ονόματα βουνών : <i>Κιθαιρώνας</i> Β. Κοινά ονόματα 7. Περιεκτικά : <i>στρατώνας</i>	<i>Παντελεήμονας</i> - <i>Μη Αθηναίων : Αίμονας</i> <i>Μακεδόνας</i> - <i>Ονόματα ποταμών : Στρυμόνας</i> -
- ορας	ρήτορας, πράκτορας	-
- τήρας	βατήρας, νιπτήρας	<i>μάρτυρας</i>

B. Αρσενικά σε –ης

Καταλήξεις	Θεωρία - Παραδείγματα	Εξαιρέσεις
- ητής	Κυρίως από ρήματα σε –ώ (β' συζυγίας) : <i>νικητής (νικώ), φοιτητής (φοιτώ)</i>	<i>Ιδρυτής, μηνυτής, κριτής</i>
- ίτης	Τα περισσότερα εθνικά και κοινά : <i>πολίτης, τεχνίτης, Μεσολογγίτης</i>	-εΐτης : <i>Αγιορείτης, Ψηλορείτης</i> -ύτης : <i>Δύτης, θύτης, λότης</i> -ήτης : <i>Αιγινήτης, αλήτης, διαβήτης, ιδιοκτήτης, κομήτης, κυβερνήτης, μαγνήτης, πλανήτης, πλοιοκτήτης, προφήτης</i>
- ιστής	Κυρίως από ρήματα σε –ίζω & –ώ : <i>καπνιστής, πολεμιστής</i>	<i>Δανειστής, ληστής, εμπρηστής</i>
- ωτής	Κυρίως από ρήματα σε –ώνω : <i>λυτρωτής, διορθωτής</i>	
- ιώτης	στρατιώτης, πατριώτης	<i>Ηρακλειώτης</i>
- ότης	αγρότης, δημότης	<i>Ηπειρώτης, θιασώτης</i>

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΑΤΑΛΗΞΕΩΝ ΘΗΛΥΚΩΝ

A. Θηλυκά σε –η

Καταλήξεις	Θεωρία - Παραδείγματα	Εξαιρέσεις
- η	Πηγή, πράξη, δύναμη	-
- οσύνη	Δικαιοσύνη, καλοσύνη	-
- ηση	Απάντηση, μάθηση	-
- υνη	Πάχυνση, μόλυνση	-

B. Θηλυκά σε –α

Καταλήξεις	Θεωρία - Παραδείγματα	Εξαιρέσεις
- αια	Αυλαία, κεραία, τροχαία, Νίκαια	<i>Θέα, ιδέα, νέα, παρέα, Ζέα, Κέα, Ρέα, Νεμέα, Τεγέα, Καπνικαρέα</i>
- αйна	Λύκαινα, δράκαινα, Γιώργαινα	-
- ιά οξύτονα	Βραδιά, ελιά, ξενιτιά	- εια : όσα παράγονται από ρήματα σε – εύω, π.χ. γιατρεία, δουλειά
-ία παροξύτονα	- από αρσενικά σε –ος : φιλία, ελευθερία - από ρήματα σε –ώ, –είς : αδικία - όσα έχουν καταχρηστικό δίφθογγο στη λήγουσα : αρρώστια, ζήλια - τα περισσότερα & πιο συνηθισμένα κοινά ουσιαστικά : αταξία, γωνία - κύρια ονόματα	Φτώχεια -εια : όσα παράγονται από ρήματα σε – εύω & επίθετα σε –υς <i>π.χ. ερμηνεία, λατρεία, πλατεία</i> Εξαιρέσεις : γειτονιά, ηγεμονία, κηδεμονία, προεδρία, δυσκολία, αμνηστία, ζηλία, ξενιτιά, περηφάνια <i>Βασιλεία, Ηλεία, Σητεία, Χημεία, Τροία</i>
- εια προπαροξύτονα	- από ρήματα σε –ώ, –είς : αμέλεια - από επίθετα σε –ης : αλήθεια, ασθένεια - σχεδόν όλα τα προπαροξύτονα : απώλεια - κύρια ονόματα	- οια : σύνθετα με β' συνθετικό τις αρχαίες λέξεις βους, νους, ρους, πνοή (πνοια), πλους <i>π.χ. διάνοια, άπνοια</i> - τρια : μαθήτρια, Ερέτρια
- ίδα	Ασπίδα, πατρίδα	<i>Καρύδα, χλαμούδα</i>
- ίλα	Καπνίλα, χωματίλα	-
- ίνα	Κατερίνα, καρδερίνα	-
- ισσα	Γειτόνισσα, Σαμιώτισσα	<i>Λάρισα, σάρισα</i>
- όνα	Εικόνα, αμαζόνα, Χαλκηδόνα	<i>Αρραβόνα, αχυρόνα, κρυψόνα, λεγεώνα, χελώνα, Αυλώνα, Βαβυλώνα, Σιδώνα, Σικυώνα</i>
- ότητα	Θερμότητα, ποιότητα	-
- ύτητα	Ευθύτητα, ταχύτητα	-

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΑΤΑΛΗΞΕΩΝ ΟΥΔΕΤΕΡΩΝ

Καταλήξεις	Θεωρία - Παραδείγματα	Εξαιρέσεις
- ί	Κλειδί, αυτί, μαλλί	<i>Οξύ</i>
- ι	Καλοκαίρι, μαχαίρι	<i>Βράδυ, δάκρυ, δίχτυ, δόρυ, στάχυ</i>
- ιο	Εμβόλιο, ενοίκιο	1. ονόματα από κύρια ονόματα: <i>Ζάππειο, Ηράκλειο</i> 2. τα σύνθετα με τη γη : <i>ισόγειο</i> 3. <i>λύκειο, βασιλείο, δάνειο, δίκτυο, έμβρυο</i>
- είο	1. φανερώνουν τόπο : <i>ιατρείο, ωδείο</i> 2. παράγονται από ρήματα σε -εύω : <i>βραβείο (βραβεύω), κουρείο</i>	<i>Τοπίο, θρανίο, βιβλίο, γέλιο, κρύο, πλοίο</i>
- ίδι	Δαχτυλίδι, κεραμίδι	<i>Καρύδι, κρεμμύδι, μύδι, ξύδι, φρύδι, αντικλείδι, στρείδι, Παλαμήδι</i>
- ίλι	Μαντίλι, μίλι, φιτίλι	<i>Χείλι, δείλι, καντήλι, πετραχήλι, χαμομήλι, σταφύλι, κοχύλι, σφοντύλι, τριφύλλι</i>
- ίκι	Κατσίκι, ποντίκι, φιστίκι	<i>σκουλήκι</i>
- όνι	Εγγόνι, παγόνι, αηδόνι	<i>Αλώνι, κυδώνι</i>
- τήρι	Ξυπνητήρι, ποτιστήρι	<i>Κεφαλοτύρι (σύνθετα με το τυρί)</i>
- τήριο	Πλυντήριο, κριτήριο	<i>Κτίριο, μαρτύριο</i>
- ητό	Κυνηγητό, παραμιλητό	-
- ημα	Συνήθως από ρήματα σε -ώ, -ούμαι, -αίνω & άλλα : <i>άθλημα, πήδημα, πάθημα, μάθημα, πρόβλημα, επιφώνημα</i>	<i>Μήνυμα, θύμα, κύμα, ένδυμα, κάλυμα, κάλυμμα, ίδρυμα, ξέπλυμα, διάλυμα, διάλλειμμα, Ιεροσόλυμα, κρίμα, τρίμμα, απόρριμμα, υπόλειμμα, έλλειμμα</i>
- ωμα	Χώμα, χρώμα, δίπλωμα	<i>Όνομα, κόμμα, στόμα, πόμα, επίδομα</i>
- ισμα	Από ρήματα σε -ίζω : <i>αδυνατίσμα, κάπνισμα, μαύρισμα</i>	<i>Άθροισμα, δάνεισμα, γόγγυσμα, κελάρυσμα</i>
- μα	Σήμα, σχήμα, χρήμα, ψέμα	<i>Όσα παράγονται από ρήματα με χειλικό σύμφωνο (π, β, φ) : άναμμα (ανάβω), βλέμμα, κόμμα, γράμμα, δίλημμα, στρέμμα, λήμμα</i>
- ιμο	Δέσιμο, πλέξιμο, γράνιμο	-

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΑΤΑΛΗΞΕΩΝ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

Καταλήξεις	Θεωρία - Παραδείγματα	Εξαιρέσεις
- αίος	Γενναίος, τελευταίος	Νέος
- λέος	Ρωμαλέος, πειναλέος	Κεφαλαίος, επιπόλαιος
- τέος	Αφαιρετέος, διαιρετέος	Τελευταίος
- είος	Παροξύτονα : ανδρείος, αστείος, θείος	Γελόιος, κρύος
- ιος	Προπαροξύτονα : άγιος, τίμιος, ουράνιος	– ειος : όσα παράγονται από κύρια ονόματα προσώπων π.χ. αβερώφειος, πυθαγόρειος - όμοιος
-ηρός	Πονηρός, ζωηρός, τολμηρός	Αλμυρός, αργυρός, βλοσυρός, γλαφυρός, ισχυρός, οχυρός
- ητός	Αγαπητός, αμίλητος	-
- ικός	Αθλητικός, ευγενικός	Δανεικός, γλυκός, θηλυκός, λιβυκός
- ιμος	Φρόνιμος, χρήσιμος	-ημος : έρημος & τα σύνθετα με β' συνθετικό δήμος, σήμα, σχήμα, φήμη, π.χ. άσχημος, επίσημος - υμος : τα σύνθετα με β' συνθετικό θυμός, όνομα π.χ. εύθυμος, ανώνυμος
- ινος	Μάλλινος, ξύλινος	Ανεύθυνος, υπεύθυνος, ακίνδυνος, επικίνδυνος
- ινός	Αληθινός, βορινός, βραδινός	Φτηνός, ελεεινός, ορεινός, σκοτεινός, ταπεινός, υγιεινός, φωτεινός
- ίσιμος	Νηστίσιμος, υπολογίσιμος	Από ρήματα σε -ώ : κατοικήσιμος, συζητήσιμος
- ίσιος	Αρνίσιος, βουνίσιος	Ετήσιος, γνήσιος, ημερήσιος & εθνικά : Πελοποννήσιος, Μιλήσιος, Επτανήσιος
- ωπός	Αγριωπός, κιτρινωπός	-
- ωτός	Θολωτός, μεταξωτός	-

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΑΤΑΛΗΞΕΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

Α. Καταλήξεις ενεστώτα α' συζυγίας

Καταλήξεις	Θεωρία - Παραδείγματα	Εξαιρέσεις
- άβω	Ανάβω, ράβω, σκάβω	Παύω, απόλαυσα
- εύω	Παιδεύω, λατρεύω, ονειρευόμαι	Κλέβω, σέβομαι
- αίνω	Ζεσταίνω, μαθαίνω, φαίνομαι	Δένω, μένω, πλένω
- έρνω	Γέρνω, φέρνω	Παίρνω
- ιάζω	Αγκαλιάζω, βουλιάζω, βιάζομαι	Αδειάζω, μοιάζω, μονοιάζω, χρειάζομαι, νοιάζομαι
- ίζω	Αντικρίζω, χαιρετίζω, συλλογίζομαι	Αθροίζω, δανείζω, πήζω, πρήζω, αναβλύζω, γογγύζω, δακρύζω, κατακλύζω, κελαρύζω, συγχύζω, σφύζω
- λλω	Αναβάλλω, αναγγέλλω, ψάλλω	Θέλω, οφείλω, μέλει
- σσω	Αναπτύσσω, απαλλάσσω	Αρέσω
- ττω	Εισπράττω, πλήττω	Θέτω, κείτομαι
- ίνω	Δίνω, κλίνω, κρίνω	- ήνω : αφήνω, σβήνω, στήνω, ψήνω - είνω : κλείνω, τείνω - ύνω : γδύνω, λύνω, ντύνω, ζύνω, φτύνω, διευθύνω, ευκολύνω, μολύνω, χύνω, ξεδιαλύνω, οζύνω, ταχύνω, αμύνομαι
- ώνω	Απλώνω, κλειδώνω	

Β. Καταλήξεις αορίστου

Καταλήξεις ενεστώτα	Καταλήξεις αορίστου	Ανώμαλοι αόριστοι
-ίζω	-ισα (σκουπίζω, σκούπισα) Εξαίρεση : όσα ρήματα έχουν διαφορετικό (ι) στον ενεστώτα (βλ. παραπ.) Π.χ. αθροίζω, άθροισα	Με η : πήγα, ανέβηκα, μπήκα, βρήκα, πήρα, ήπια, βγήκα, κατέβηκα, ήρθα
-ώ	-ησα (ρωτώ, ρώτησα) Εξαίρεση : μέθυσα	Με ει : είδα, έμεινα, είπα, έστειλα, έσπειρα
-ώ & -ίζω	-ισα (σκορπώ & σκορπίζω, σκόρπισα)	Με υ : έφυγα, έπλυνα, έσυρα, μέθυσα, μήνυσα

ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ ΜΕΤΟΧΩΝ & ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΩΝ

1. Επιρρήματα

- ω** : εδώ, άνω, κάτω, γύρω, πίσω, έξω
- ως** : αλλιώς, ακριβώς, αμέσως, ευτυχώς, όπως, πάντως, πώς, ως κ.ά.
- ος** : (ε)φέτος, εμπρός, εξάπαντος, προπαντός
- ον** : σχεδόν, τουλάχιστο(ν), τυχόν, μάλλον, πιθανόν
- η** : ειδική, ακόμη, ήδη
- ης** : καταγής, καταμεσής, επικεφαλής, επίσης, εξής
- ι** : μαζί, πέρυσι, πάλι, έτσι
- ις** : ολημερίς, οληνυχτίς, αποβραδής, νωρίς, κοντολογίς, μόλις
- ια** : βαριά, μακριά, νότια κ.ά.
- εια** : βόρεια
- ει** : εκεί, παμψηφεί
- υ** : πολύ, αντίκρυ, (ανα)μεταξύ κ.ά.

2. Μετοχές

<i>Καταλήξεις</i>	<i>Ανάλυση</i>	<i>Παραδείγματα</i>
-οντας\-ώντας	Όταν το (ο) δεν τονίζεται (-οντας) είναι όμικρον, ενώ όταν τονίζεται είναι ω .	<i>Λέγοντας (λέγω)</i> <i>Αγαπώντας (αγαπώ)</i>
-μενος\-μμενος	Τα ρήματα α' συζυγίας (όχι της β') που έχουν χαρακτήρα χειλικό σύμφωνο (π, β, φ, πτ), γράφονται στη μετοχή με 2μμ (εξαιρείται : ιδωμένος – βλέπω)	<i>Γραμμένος (γράφω),</i> <i>αναμμένος (ανάβω) –</i> <i>Ντυμένος (ντύνω),</i> <i>αγαπημένος (αγαπώ)</i>
-όμενος\-ομένος	Όταν το (ο) τονίζεται (-όμενος) είναι όμικρον, ενώ όταν δεν τονίζεται είναι ω (εξαιρούνται μερικές μτχς λόγιων ρημάτων β' συζυγίας : τιμώμενος – τιμώ, προσδοκώμενος – προσδοκώ, περισπώμενος)	<i>Εργαζόμενος,</i> <i>εμπορευόμενος –</i> <i>Απλωμένος, πιωμένος</i>
-ισμένος\-ημένος	Τα ρήματα της β' συζυγίας έχουν μετοχή σε –ημένος ή –ισμένος Τα ρήματα της α' συζυγίας διατηρούν το (ι, υ, ει, οι) της παραλήγουσας και στις μετοχές τους (εξαιρούνται : αποθαρρύνω - αποθαρρημένος, επιβαρύνω – επιβαρημένος)	<i>Αδικημένος,</i> <i>δυστυχημένος –</i> <i>Χτισμένος (χτίζω),</i> <i>κλεισμένος (κλείνω),</i> <i>Δακρυσμένος</i> <i>(δακρύζω),</i> <i>αθροισμένος (αθροίζω)</i>

ΓΡΑΦΟΝΤΑΙ ΜΕ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤΗΝ ΑΡΧΗ

1. **Όνόματα και επώνυμα:** *Βασίλειος, Αντιγόνη, Παπαναστασίου.*
2. **Όνόματα αγίων:** *Άγιος Νικόλαος, Αγία Αικατερίνη, Αϊ-Λιας.*
3. **Όνόματα ζώων:** *Αζόρ, Ίρμα, Άργος, Βουκεφάλας.*
4. **Όνόματα πραγμάτων (πλοίων κτλ.):** *Σάμαινα, Αβέρωφ, Έλλη.*
5. **Όνόματα γεωγραφικών όρων (τοπωνύμια):**
 - α. **Ήπειροι:** *Ευρώπη, Ασία, Αμερική.*
 - β. **Κράτη:** *Ελλάδα, Ιταλία, Γαλλία.*
 - γ. **Νησιά:** *Κρήτη, Σάμος, Κέρκυρα.*
 - δ. **Νομοί:** *Αττικής, Βοιωτίας, Εύβοιας.*
 - ε. **Τοποθεσίες:** *Θερμοπύλες, Κωπαΐδα, Ζαγόρι.*
 - στ. **Πόλεις και χωριά:** *Θεσσαλονίκη, Ιωάννινα, Ψυχρό, Καλλιθέα.*
 - ζ. **Δρόμοι και πλατείες:** *Σταδίου, Συγγρού, Συντάγματος.*
 - η. **Βουνά και ποτάμια:** *Όλυμπος, Πίνδος, Αχελώος, Μόρνος.*
 - θ. **Λίμνες:** *Τριχωνίδα, Μεγάλη Πρέσπα, Βόλβη.*
 - ι. **Ωκεανοί και θάλασσες:** *Ατλαντικός, Μεσόγειος.*
 - ια. **Πέλαγα και κόλποι:** *Αιγαίο, Ιόνιο, Σαρωνικός, Ευβοϊκός.*
 - ιβ. **Χερσόνησοι και ακρωτήρια:** *Βαλκανική, Σούνιο.*
6. **Τα εθνικά (κάτοικοι):** *Έλληνας, Γερμανίδα, Κρητικός*
(όχι τα επίθετα π.χ. ελληνικό, γαλλικός, κρητικά).
7. **Οι μήνες:** *Ιανουάριος, Γενάρης, Οκτώβριος, Νοέμβρης*
(όχι τα επίθετα π.χ. απριλιάτικο, αυγουσιάτικο -
όχι οι εποχές π.χ. άνοιξη, καλοκαίρι κτλ.).
8. **Οι μέρες:** *Κυριακή, Δευτέρα, Τρίτη.*
(όχι τα επίθετα π.χ. κυριακάτικα, σαββατιάτικα ή σαββατόβραδο).
9. **Οι γιορτές:** *Πάσχα, Χριστούγεννα, Δεκαπενταύγουστος, Πρωτομαγιά*
(όχι τα επίθετα π.χ. πασχαλινό, χριστουγεννιάτικο).
10. **Οι τίτλοι βιβλίων, περιοδικών, εφημερίδων:** *Οδύσσεια, Καινή Διαθήκη, Γραμματική, Ιατρικά Νέα, Βραδυνή, Αυριανή.*
11. **Όνόματα έργων τέχνης:** *Παρθενώνας, Το Κρυφό Σχολειό.*
12. **Υπηρεσίες - Ιδρύματα - Επιχειρήσεις - Οργανισμοί:**
π.χ. Υπουργείο Παιδείας, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, ΔΕΗ, ΟΤΕ.
13. **Οι τιμητικοί τίτλοι:** *Εξοχότατος, Σεβασμιότατος.*
14. **Οι λέξεις: Θεός¹, Άγιο Πνεύμα, Παναγία και τα συνώνυμα τους:**
Μεγαλοδύναμος, Παντοκράτορας, Κύριος, Θεοτόκος, Μεγαλόχαρη.
15. **Λέξεις που εκφράζουν έννοιες που θέλουμε να προσωποποιήσουμε:**
π.χ. το Κράτος, η Εκκλησία, το Δίκαιο, η Τέχνη, η Δόξα.
16. **Κάθε λέξη που θέλουμε να την ξεχωρίσουμε (π.χ. ένα ιστορικό γεγονός):**
π.χ. το Εικοσιένα, το Σαράντα, η Εικονομαχία, οι Σταυροφορίες, ο Μεσαίωνας, η Αναγέννηση, η Εθνική Αντίσταση.
17. Τα ονόματα των **αθλητικών ομάδων:** *Παναθηναϊκός.*

Γράφονται με μικρό γράμμα στην αρχή

1. Όλα τα επίθετα που αναφέραμε παραπάνω & τα ονόματα των εποχών.
2. Τα σχολικά μαθήματα: π.χ. ιστορία, θρησκευτικά, γραμματική.
3. Τα ονόματα των θρησκειών καθώς και τα επίθετα που σημαίνουν οπαδούς θρησκειών: π.χ. χριστιανισμός, ιουδαϊσμός, μωαμεθανισμός, βουδισμός - χριστιανός, μωαμεθανός, βουδιστής.

1. Με μικρό οι ειδωλολατρικοί θεοί (π.χ. Το ιερό του θεού Απόλλωνα).

ΤΟΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΠΑΡΟΞΥΤΟΝΩΝ ΣΕ -ος & -ο

Των προπαροξύτωνων ουσιαστικών αρσενικών και θηλυκών σε -ος ο τόνος κατεβαίνει στην παραλήγουσα στη γενική του ενικού και του πληθυντικού και στην αιτιατική του πληθυντικού:

Ο κίνδυνος-τον κινδύνου-των κινδύνων-τους κινδύνους, η πρόσδος-της προσόδου-των προσόδων-τις προσόδους, ο αντίδικος-του αντιδίκου-των αντιδίκων-τους αντιδίκους.

Τα προπαροξύτονα ουδέτερα σε -ο κατεβάζουν τον τόνο στη γενική ενικού και πληθυντικού:

Το άσυλο-του ασύλου-των ασύλων, το άτομο-του ατόμου-των ατόμων, το πανεπιστήμιο-του πανεπιστημίου-των πανεπιστημίων.

Κρατούν τον τόνο στην προπαραλήγουσα όλες οι λαϊκές λέξεις και οι σύνθετες πολυσύλλαβες:

Το λάστιχο-του λάστιχου-των λάστιχων, το φλάουτο-του φλάουτου-των φλάουτων, ο αμμόλοφος- του αμμόλοφου- των αμμόλοφων- τους αμμόλοφους, ο ανεμόμυλος-του ανεμόμυλου-των ανεμόμυλων-τους ανεμόμυλους, ο βοσκότοπος-του βοσκότοπου-των βοσκότοπων-τους βοσκότοπους, ο μεσότοιχος-του μεσότοιχου-των μεσότοιχων-τους μεσότοιχους, το χαμόσπιτο-του χαμόσπιτου-των χαμόσπιτων, το τριαντάφυλλο-του τριαντάφυλλου-των τριαντάφυλλων.

Κρατούν επίσης τον τόνο στην προπαραλήγουσα τα κύρια ονόματα προσώπων, τα οικογενειακά και πολλά τοπωνύμια, ιδίως σύνθετα. Μόνο τα ονόματα των αγίων και τα ιστορικά πρόσωπα της αρχαίας γενικά εποχής κατεβάζουν τον τόνο στη γενική:

Του Αλέξανδρου, του Ανδρόνικου, του Τηλέμαχου, του Απόστολου, του Γιαννόπουλου, του Διαμαντόπουλου, του Γοργοπόταμου, του Πλατύκαμπου, του Ασπρόπυργου, του Λιτόχωρου.

Αλλά : Η γιορτή του Αγίου Νικολάου, ο τάφος του Φιλίππου, το κράτος του Μεγάλου Αλεξάνδρου

Τα επίθετα και οι επιθετικές μετοχές του παθητικού ενεστώτα δεν κατεβάζουν τον τόνο στην παραλήγουσα, εκτός αν λαμβάνονται ως ουσιαστικά:

Σκέψεις ανόητου παιδιού, νοστροπία ανώριμων ανθρώπων, η ώρα των επίσημων ακροάσεων, τα προβλήματα των ανήλικων εργαζόμενων κοριτσιών, η πολιτική των ισχυρότερων κρατών.

Αλλά: Οι θέσεις των επισήμων, η προστασία των ανηλίκων, οι συντάξεις των αναπήρων, η γοητεία τον αγνώστου, το δίκαιο του ισχυρότερου.

Έτσι: Οι ανάγκες των άπορων οικογενειών, ο έρανος για τους άπορους της ενορίας, το τέλος του δεύτερου παγκόσμιου πολέμου, η λογοδοσία του απερχόμενου συμβουλίου, οι μισθοί των εργαζομένων, πίνακας περιεχομένων.

Διευκρίνιση

Η διάκριση των ουσιαστικών σε **λόγια** και **λαϊκά** δεν είναι πάντα εύκολη. Ως λαϊκά μπορούμε να θεωρούμε τις **νεότερες** λέξεις, που δεν έχουν όμως λόγια ρίζα, (π.χ. πεζόδρομος, ενώ το παιδίατρος έχει λόγια ρίζα <ιατρός>), τις **σύνθετες πολυσύλλαβες** λέξεις, καθώς και τα **κύρια ονόματα** (βαπτιστικά, οικογενειακά, τοπωνύμια).

Αν και πάλι δεν μπορέσουμε να κάνουμε τη διάκριση, το επόμενο που πρέπει να σκεφτούμε, **με οδηγό το γλωσσικό μας αίσθημα**, είναι να βρούμε πού τονίζεται η **γενική του πληθυντικού**, αφού εντάξουμε τη λέξη μέσα σε μια πρόταση. Αν μετακινείται ο τόνος, το ουσιαστικό είναι **λόγιο**, αν όχι, τότε είναι **λαϊκό**.

Για παράδειγμα ας πάρουμε τη λέξη **συνάδελφος**. Είναι σύνθετη και πολυσύλλαβη λέξη. Φαίνεται να είναι λαϊκό. Για να είμαστε σίγουροι ας δούμε πώς λειτουργεί μέσα σε μία φράση: **Ο πατέρας μου ενδιαφέρεται για τα θέματα των συναδέλφων του**. Βλέπουμε ότι ο τόνος μετακινείται. Επομένως είναι **λόγιο** ουσιαστικό.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Περίπτώσεις	Αναλυτικά
Μέσα, μεσ', μες	Το επίρρημα μέσα παθαίνει έκθλιψη και γίνεται μεσ' , όταν η λέξη που ακολουθεί αρχίζει από φωνήεν. Όταν όμως η λέξη που ακολουθεί αρχίζει από σίγμα (σ), το μέσα παθαίνει αποκοπή, γράφεται με σίγμα τελικό (ς) και χάνει τον τόνο του. <i>Π.χ. μέσ' από θάμνους, μες στη θάλασσα</i>
Δυσ-, δι(σ)-	Όταν το α' συνθετικό της λέξης σημαίνει «δύσκολα, άσχημα», γράφεται με υ. Όταν πάλι σημαίνει δύο πράγματα, γράφεται με ι, εκτός αν μετά το δυ- ακολουθεί φωνήεν πλην ω. <i>Π.χ. δυσνόητο, δυσφημώ, δύστυχο – δίστιχο, δίκυκλο, δυάδα, δίωρο</i>
Πολύ - πολλή	Το πολύ είναι επίρρημα και μπαίνει μπροστά από ρήμα ή επίθετα. Το πολλή είναι θηλυκό επίθετο και μπαίνει μπροστά από θηλυκά ουσιαστικά. <i>Π.χ. πολύ ζεστή, πολύ όμορφη – πολλή ζέστη, πολλή ομορφιά</i>
Μισός, μισή, μισό	Το επίθετο μισός, μισή, μισό, όταν είναι σύνθετο με αριθμητικό, γίνεται -μισι(η) , έπειτα από φωνήεν (<i>δύο μισι</i>) και -ήμισι έπειτα από σύμφωνο (<i>τρεις ήμισι</i>). Γράφεται στη λήγουσα με η μόνο όταν το α' συνθετικό είναι το αρσενικό ένας ή το θηλυκό μία . Όταν είναι α' συνθετικό οποιοδήποτε άλλο αριθμητικό, σ' οποιοδήποτε γένος, γράφεται με ι. <i>Π.χ. ο ενάμισης χρόνος, η μιάμιση ώρα – το ενάμισι μήλο, τεσσερισήμισι μέρες, εξήμισι ώρες.</i>
Όνομα	Η λέξη όνομα , ως β' συνθετικό, όταν γίνεται -ωνυμ... γράφεται με ω και υ. <i>π.χ. επώνυμο, ανώνυμος, συνώνυμο, ομώνυμα, ετερώνυμα, αντωνυμία, πολυώνυμα, περιώνυμος</i> <i>ενώ: παρονομαστής, κατονομάζω, μετονομάζω.</i>
Γη	Η λέξη γη ως β' συνθετικό γράφεται με ει : <i>π.χ. υπόγειο, ισόγειο, ανώγειο, υδρόγειος, Μεσόγειος, προσγειώση, απογειώση, περίγειο, απόγειο, επίγειος.</i> Εξαιρούνται: εξωγήινος, καταγής
Οδύνη, όλεθρος, ομαλός, όροφος, ορύσσω, όφελος	Οι λέξεις αυτές όταν είναι β' συνθετικό, γράφονται με ω. <i>π. χ. ανώδυνος, πανωλεθρία, ανώμαλος, διώροφος, πολυώροφο, διώρυγα, μεταλλωρυχείο, ανώφελο.</i>
Λατρεία, πορεία	Οι λέξεις αυτές, όταν είναι β' συνθετικό, γράφονται με ι, επειδή είναι παρασύνθετα και γίνονται από σύνθετα. <i>Π.χ. ειδωλολατρία (ειδωλολάτρης), αεροπορία (αεροπόρος), πεζοπορία (πεζοπόρος)</i>
Εννιά	Το εννιά και το εννέα γράφονται με 2νν, ενώ το ένατος και το ενενήντα με 1ν. Κάθε αριθμητικό που περιέχει ολόκληρο το εννιά –εννέα (παράγωγο ή σύνθετο) γράφεται με 2νν. <i>Π.χ. εννιακόσια, δεκαεννιά, δεκαεννέα.</i>
Συγκριτικός	Σωστό : πιο ωραίος ή ωραιότερος Λάθος : πιο ωραιότερος

<p>Το τελικό ν</p>	<p>Λέξεις που άλλοτε διατηρούν & άλλοτε χάνουν το τελικό ν :</p> <p>Το(ν), τη(ν) (άρθρο) δε(ν), μη(ν), ένα(ν), κανένα(ν), καθένα(ν), αυτή(ν), τη(ν) (αντωνυμία)</p> <p>Σημείωση : τα «τον, την» είναι άρθρα μπροστά από πτωτικό και αντωνυμίες μπροστά από ρήματα. Το «τον» ως αντωνυμία διατηρεί πάντα το τελικό ν. Π.χ. τον είδα, τη βρήκα (αντωνυμίες) – τον καπετάνιο, τη βάρκα (άρθρα)</p> <p>Διατηρείται το τελικό ν, όταν η λέξη αρχίζει από :</p> <ul style="list-style-type: none"> - φωνήεν - ψ, ξ (ψάξε) - κ, π, τ (κάποτε) - μπ, ντ, γκ, τζ, τσ <p>π.χ. την αδερφή, έναν κύριο, δεν ξέρω – αλλά : τη γυναίκα, μη φεύγεις, ένα λόγο</p>
<p>Λέξεις που μπερδεύονται</p>	<p>Πιο (μπαίνει μπροστά από επίθετα, επιρρήματα) – ποιο (ερωτηματική αντωνυμία)</p> <p>Πια (μπαίνει μετά από ρήμα) – ποια (ερωτηματική αντωνυμία)</p> <p>Ό,τι (=οτιδήποτε, αυτό που) – ότι (=πως)</p> <p>Πώς (= με ποιο τρόπο) – πως (=ότι)</p> <p>Πού (=σε ποιο μέρος;) – που (=ο οποίος, οι οποίοι...)</p> <p>Τον (αντωνυμία, μπαίνει μπροστά από ρήματα) – το(ν)(άρθρο, μπαίνει μπροστά από ουσιαστικά, επίθετα)</p> <p>Της (γενική ενικού) – τις (αιτιατική πληθυντικού)</p> <p>Η (ονομαστική ενικού) – ή (=είτε) – οι (ονομαστική πληθυντικού)</p>

ΣΗΜΕΙΑ ΣΤΙΞΗΣ

<p>Κόμμα (από το κόβω, γιατί κόβει την πρόταση)</p>	<p>Κόμμα βάζουμε :</p> <p>1. Μέσα στην ίδια πρόταση όταν έχουμε όμοιους όρους ασύνδετους, όπως ουσιαστικά επίθετα, ρήματα. <i>π.χ. Ψώνισε μήλα, αχλάδια, χόρτα. – Έκλαψε, φώναξε, πόνεσε.</i></p> <p>2. Όταν έχουμε κλητική ή παρένθετη προσφώνηση. <i>π.χ. Μέριασε, βράχε, να διαβώ – Αυτό, νομίζω, ήταν το λάθος</i></p> <p>3. Όταν η πρόταση αρχίζει με ένα μόριο ή επίρρημα. <i>Π.χ. Ναι, θα έρθω. – Καλά, θα σου τηλεφωνήσω.</i></p> <p>4. Όταν έχουμε παράθεση ή επεξήγηση. <i>Π.χ. Η Αφροδίτη, η θεά της ομορφιάς ... - Η θεά της ομορφιάς, η Αφροδίτη...</i></p> <p>5. Χωρίζουμε με κόμμα τα λόγια αυτού που γράφει από τα λόγια αυτού που μιλεί. <i>Π.χ. Εγώ, τους είπε ο Παπαφλέσσας, δεν ήρθα...</i></p> <p>6. Όταν δύο προτάσεις (όχι όροι) συνδέονται αντιθετικά (αλλά, μα, όμως, ενώ, παρά) <i>π.χ. Ήταν λίγοι, αλλά ήταν γενναίοι (σύνδεση προτάσεων) – Ήταν λίγοι αλλά γενναίοι (σύνδεση όρων)</i></p> <p>7. Χωρίζουμε με κόμμα τις δευτερεύουσες από τις κύριες προτάσεις :</p> <p>α) τις αιτιολογικές (αρχίζουν με : γιατί, επειδή, αφού) β) τις τελικές (μόνο όταν αρχίζουν με το «για να», όταν αρχίζουν με το «να» δε βάζουμε κόμμα) γ) τις εναντιωματικές (αρχίζουν με : αν και, και αν) δ) τις υποθετικές (αρχίζουν με : αν, εάν, εφόσον) ε) τις χρονικές (αρχίζουν με : όταν, αφού, πριν, καθώς μόλις, προτού, ώσπου, όποτε, ενώ) στ) τις αναφορικές (αρχίζουν με : που, όποιος, όσος, ο οποίος, ό,τι – όπου, όπως, όσο, καθώς, οπουδήποτε, οποτεδήποτε) ζ) τις συμπερασματικές (αρχίζουν με : ώστε)</p> <p>Δε χωρίζουμε με κόμμα τις ακόλουθες προτάσεις, εκτός αν χρησιμοποιούνται ως επεξήγηση :</p> <p>A) τις ειδικές προτάσεις (αρχίζουν με : ότι, πως, που) B) τις ενδοιαστικές (αρχίζουν με : μη(ν), μήπως) Γ) τις πλάγιες ερωτηματικές (αρχίζουν με : τι, ποιος, πόσος, πού, πώς, πότε κ.α.)</p> <p><i>Π.χ. Η κοπέλα λυπόταν, γιατί ήταν άσχημη. – Όσο νύχτωνε, τόσο έλαμπε η φωτιά – Νομίζω ότι κάνεις λάθος – Μας ρώτησε ποιο είμαστε – Μας ρώτησε αυτό μόνο, ποιο είμαστε.</i></p>
<p>Διαλυτικά (")</p>	<p>Μπαίνουν πάνω στα ϊ, ἱ, ū, Ὺ (αῖ, εῖ, οῖ, υῖ, οῦ, αῦ, εῦ) και διαλύουν φωνήεντα ή συνδυασμούς. Όταν όμως τονίζεται το πρώτο γράμμα στα δίψηφα φωνήεντα ή τους συνδυασμούς, δε χρειάζονται τα διαλυτικά. Στα κεφαλαία γράμματα μπαίνουν πάντα διαλυτικά. <i>Π.χ. αἰτός, ξεῦφαινω – Μάιος, κοροῖδο – ΜΑΪΟΣ, ΚΟΡΟΪΔΟ</i></p>

Ενωτικό (-)	<p>Ενώνει τα περισσότερα προτακτικά με τις λέξεις που συνοδεύουν. Προτακτικά είναι οι παρακάτω 12 άκλιτες λέξεις:</p> <p>A) Αϊ-, Αγια-, γρια-, γερο-, μαστρο-, θεια-, κυρα-, παπα-, μπαρμπα- : δεν τονίζονται και παίρνουν ενωτικό.</p> <p>B) καπετάν, κυρ, πάτερ : τονίζονται (εκτός από το κυρ) και δεν παίρνουν ενωτικό.</p> <p>Βάζουμε ακόμα ενωτικό :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ανάμεσα στα ονόματα πόλεων που τις συνδέουμε. <i>π.χ. εθνική οδός Αθηνών – Λαμίας</i> 2. Ανάμεσα στα δύο επώνυμα μας ή στα επώνυμα συνεταιρίων. <i>Π.χ. Μαρία Χαιρέτη – Πόθου, Βλαχάκης – Πετράκης</i> 3. Ανάμεσα στις δύο ιδιότητες κάποιου. <i>Π.χ. Μαιεντήρας – Γυναικολόγος, Εισαγωγές – Εξαγωγές</i> 4. Ανάμεσα σε ώρες ή την ημερομηνία. <i>Π.χ. Δέχεται 9 – 12, 21- 6 – 2003</i> 5. Ανάμεσα σε λέξεις που η μια συμπληρώνει το νόημα της άλλης. <i>Π.χ. πόλεις – κράτη, λέξεις- κλειδιά</i> <p>Αντίθετα δε βάζουμε ενωτικό ανάμεσα σε δύο ίδιες λέξεις. <i>Π.χ. σιγά σιγά, γύρω γύρω</i></p>
--------------------	--

ΡΗΜΑΤΑ

<p>Ρήματα σε -λλω</p>	<p>Τα ρήματα που τελειώνουν σε –λλω γράφονται με 2λλ (εξαιρούνται τα : θέλω, μέλει, οφείλω).</p> <p>Με 2λλ γράφονται όταν αυτό που φανερώνει το ρήμα γίνεται : πάντα, συνέχεια, συνήθως, όλο, δηλ. στον ενεστώτα, τον παρατατικό και τον εξακολουθητικό μέλλοντα.</p> <p>Με 1λ γράφονται όταν αυτό γίνεται : μία φορά, χωρίς συνέχεια, δηλ. σ’ όλους τους υπόλοιπους χρόνους καθώς και στα παράγωγα ουσιαστικά και επίθετα (εξαιρούνται οι λέξεις : ο μέλλοντας, το μέλλον, το περιβάλλον και το ρήμα κολλώ) :</p> <p><i>Ενεστώτας : συμβάλλω - κολλώ</i> <i>Παρατατικός : συνέβαλλα – κολλούσα</i> <i>Εξακολ. Μελλ. : θα συμβάλλω – θα κολλώ</i> <i>Αόριστος : συνέβαλα - κόλλησα</i> <i>Στιγμ. Μελλ. : θα συμβάλω – θα κολλήσω</i> <i>Παρακείμενος : έχω συμβάλει – έχω κολλήσει</i> <i>Υπερσυντέλικος : είχα συμβάλει – είχα κολλήσει</i> <i>Συντελεσμένος μέλλ. : θα έχω συμβάλει – θα έχω κολλήσει</i></p> <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 33%;">Ρήμα :</td> <td style="width: 33%;">Ουσιαστικό :</td> <td style="width: 33%;">Επίθετο :</td> </tr> <tr> <td>ανατέλλω</td> <td>ανατολή</td> <td>ανατολικός</td> </tr> <tr> <td>συμβάλλω</td> <td>συμβολή</td> <td>συμβολικός</td> </tr> <tr> <td>κολλώ</td> <td>κόλλα</td> <td>κολλητικός</td> </tr> </table>	Ρήμα :	Ουσιαστικό :	Επίθετο :	ανατέλλω	ανατολή	ανατολικός	συμβάλλω	συμβολή	συμβολικός	κολλώ	κόλλα	κολλητικός
Ρήμα :	Ουσιαστικό :	Επίθετο :											
ανατέλλω	ανατολή	ανατολικός											
συμβάλλω	συμβολή	συμβολικός											
κολλώ	κόλλα	κολλητικός											
<p>Αύξηση</p>	<p>Τα ρήματα της α΄ συζυγίας, που αρχίζουν από σύμφωνο και είναι δισύλλαβα, στον παρατατικό και στον αόριστο οριστικής παίρνουν ένα ε μπροστά από το θέμα (αύξηση). Μερικά ρήματα παίρνουν αύξηση η- ή ει- αντί ε-.</p> <p>Π.χ. λύνω, έ-λυνα, έ-λυσα – πίνω, έ-πινα, ή-πια – βλέπω, έ-βλεπα, είδα – θέλω, ήθελα.</p> <p><u>Η αύξηση (έ- ή ή-) μένει όταν τονίζεται, ενώ χάνεται όταν δεν τονίζεται.</u></p> <p>Π.χ. έλυνα, έλυνες – λύναμε, λύνατε</p> <p>Όσα ρήματα αρχίζουν από φωνήεν ή δίψηφο φωνήεν δεν παίρνουν αύξηση, αλλά κρατούν το φωνήεν ή το δίψηφο σε όλους τους χρόνους. Εξαιρούνται τα ρήματα έχω-είχα, έρχομαι-ήρθα, είμαι-ήμουν.</p> <p>ΠΡΟΣΟΧΗ : Η προστακτική δε δέχεται αύξηση. π.χ. Αυτός υπέγραψε. Υπόγραψε και συ τώρα !</p> <p style="text-align: center;">Εσωτερική αύξηση</p> <p>Μερικά σύνθετα ρήματα παίρνουν την αύξηση ανάμεσα στα δύο συνθετικά, στην αρχή του β΄ συνθετικού (εσωτερική αύξηση). Δύο κατηγορίες σύνθετων ρημάτων παίρνουν εσωτερική αύξηση :</p> <p>A) σύνθετα με α΄ συνθετικό επίρρημα (πολύ, πάρα, καλά, κακά κ.α.) B) λόγια ρήματα σύνθετα με πρόθεση</p> <p>Π.χ. πολυέβλεπα, παραήθελε, καλοέβλεπε – επέβαλλε, διέφυγε, συνέβαλαν, συνέβη</p> <p>Και η εσωτερική αύξηση διατηρείται μόνο όταν είναι τονισμένη.</p> <p>Π.χ. εξέφραζα, εξέφρασε – αλλά : εκφράζαμε, εκφράζονταν</p>												

<p>Το ρήμα δίνω</p>	<p>Το ρήμα δίνω, που στην αρχαία γλώσσα (δίδωμι) είχε δύο θέματα, το ισχυρό δω- και το ασθενές δο-, διατηρεί και στη δημοτική αυτά τα δύο θέματα. Έτσι στην ενεργητική γράφεται με ω (έδωσα), ενώ στην παθητική γράφεται με ο (δόθηκα). Τα ουσιαστικά και επίθετα που παράγονται από το ρήμα δίνω γράφονται επίσης με ο (εξαιρείται το δωσίλογος). Τέλος το ρήμα δίνω ως απλό έχει χαρακτήρα ν και ως σύνθετο χαρακτήρα δ (όπως στα αρχαία, π.χ. αποδίδω, εκδίδω). <i>Π.χ. Ρήματα : έδωσα – δόθηκα, θα δώσω – θα δοθώ, έχω δώσει – έχω δοθεί, εκδώσει - εκδοθεί, <u>ονόματα</u> : δόση, αιμοδότης, αντίδοτο, προδότης, αποδοτικός</i></p>																																						
<p>Το ρήμα λείπω</p>	<p>Το ρήμα λείπω γράφεται σ' όλους τους χρόνους με ει, όχι όμως και σ' όλα τα παράγωγα ουσιαστικά και επίθετά του. <i>Π.χ. λείπω, έλειψα, έχω λείψει, λειψανδρία, λειψυδρία, ελλειπτικός, ανεξάλλειπτος, έλλειψη, έκλειψη, εγκατάλειψη, έλλειμμα, υπόλειμμα</i> Αλλά : A) όσα παράγωγα σχηματίζονται από το θέμα του ενεστώτα λειπ-παθαίνουν ετεροίωση και γράφονται με οι (π.χ. κατά τα λοιπά, τα κατάλοιπα, ο υπόλοιπος) B) το επίθετο ελλιπής, -ής, -ές και το επίρρημα ανελλιπώς γράφονται με ι γιατί σχηματίζονται από το θέμα του αορίστου β' του ρήματος της αρχαίας γλώσσας (έ-λιπ-ον) Γ) Τα σύνθετα με α' συνθετικό αυτή τη λέξη σχηματίζονται συνήθως από το αρχαίο θέμα λιπ- (π.χ. λιποτάκτης, λιποθυμία, λιπόσαρκος) και σπανιότερα από το θέμα λειπ- (π.χ. λειψανδρία, λειψυδρία). Ενώ τα σύνθετα με α' συνθετικό προθέσεις και μόρια έχουν θέμα λειπ- (π.χ. διάλειμμα, παράλειψη)</p>																																						
<p>Τα ρήματα αλείφω & αμείβω</p>	<p>Τα ρήματα αλείφω & αμείβω γράφονται με ει σ' όλους τους χρόνους, όχι όμως και τα παράγωγα ονόματά τους : A) όσα παράγωγα σχηματίζονται από το θέμα του ενεστώτα (αλειφ-, αμειβ-) παθαίνουν ετεροίωση και γράφονται με οι (π.χ. αλοιφή, απαλοιφή, αμοιβή, ανταμοιβή) B) τα ονόματα η επάλειψη, η απάλειψη, η αντάμειψη σχηματίζονται από το θέμα του αορίστου (αλειψ-, αμειψ-) και γράφονται με ει & Γ) τα ουδέτερα το άλειμμα και τα πασαλείμματα σχηματίζονται από το θέμα του ενεστώτα αλειφ- με αφομοίωση του φ σε μ.</p>																																						
<p>Το βοηθητικό ρήμα είμαι</p>	<table border="1" data-bbox="408 1518 1358 1832"> <thead> <tr> <th colspan="3">Ενεστώτας</th> <th>Παρατατικ.</th> <th>Μέλλοντας</th> </tr> <tr> <th>Οριστική</th> <th>Υποτακτική</th> <th>Μετοχή</th> <th>Οριστική</th> <th>Οριστική</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>είμαι</td> <td>να είμαι</td> <td rowspan="7">όντας</td> <td>ήμουν</td> <td>θα είμαι</td> </tr> <tr> <td>είσαι</td> <td>να είσαι</td> <td>ήσουν</td> <td>θα είσαι</td> </tr> <tr> <td>είναι</td> <td>να είναι</td> <td>ήταν</td> <td>θα είναι</td> </tr> <tr> <td>είμαστε</td> <td>να είμαστε</td> <td>ήμαστε</td> <td>θα είμαστε</td> </tr> <tr> <td>είστε</td> <td>να είστε</td> <td>ήσαστε</td> <td>θα είστε</td> </tr> <tr> <td>είναι</td> <td>να είναι</td> <td>ήταν</td> <td>θα είναι</td> </tr> </tbody> </table> <p>Προσοχή : Φέτος είμαστε στο λύκειο. Πέρυσι ήμαστε στο γυμνάσιο.</p>				Ενεστώτας			Παρατατικ.	Μέλλοντας	Οριστική	Υποτακτική	Μετοχή	Οριστική	Οριστική	είμαι	να είμαι	όντας	ήμουν	θα είμαι	είσαι	να είσαι	ήσουν	θα είσαι	είναι	να είναι	ήταν	θα είναι	είμαστε	να είμαστε	ήμαστε	θα είμαστε	είστε	να είστε	ήσαστε	θα είστε	είναι	να είναι	ήταν	θα είναι
Ενεστώτας			Παρατατικ.	Μέλλοντας																																			
Οριστική	Υποτακτική	Μετοχή	Οριστική	Οριστική																																			
είμαι	να είμαι	όντας	ήμουν	θα είμαι																																			
είσαι	να είσαι		ήσουν	θα είσαι																																			
είναι	να είναι		ήταν	θα είναι																																			
είμαστε	να είμαστε		ήμαστε	θα είμαστε																																			
είστε	να είστε		ήσαστε	θα είστε																																			
είναι	να είναι		ήταν	θα είναι																																			

Καταλήξεις ρημάτων	<p>Ενεργητική φωνή (-ω\-ώ) : καταλήξεις σε ε και ει (π.χ. γύρισε, γυρίζει)</p> <p>Παθητική φωνή (-μαι) :</p> <p>Εγώ, εσύ , αυτός με αι (π.χ. φαίνομαι, φαίνεσαι, φαίνεται)</p> <p>Εμείς, εσείς με ε (π.χ. φαινόμαστε, φαίνεστε)</p> <p>Αυτοί με αι (π.χ. φαίνονται)</p>
Συζυγίες ρημάτων	<p>Τα ρήματα , ανάλογα με την κατάληξη στο άενικό πρόσωπο ενεστώτα οριστικής, κατατάσσονται σε δύο συζυγίες :</p> <p>α΄ τάξη : -ω\-ομαι (π.χ. δένω, δένομαι)</p> <p>β΄ τάξη : -ώ\-ιέμαι ή -ούμαι (π.χ. αγαπώ, αγαπιέμαι – λυπούμαι)</p>

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

αρ. = αριθμός	π.Χ. = προ Χριστού
βλ. = βλέπε	μ.Χ. = μετά Χριστόν
γραμμ. = γραμμάριο	Π.Δ. = Παλαιά Διαθήκη
Δδα ή δ. = δεσποινίδα	π.χ. = παραδείγματος χάρη
δηλ. = δηλαδή	σελ. = σελίδα
δρχ. = δραχμές	σημ. = σημείο
εκ. = εκατοστά	στρ. = στρέμμα
κ. = κιλά	Σία = Συντροφιά
κ.ά. = και άλλα	σχ. = σχήμα
Κ.Δ. = Καινή Διαθήκη	τετρ. = τετράγωνο
κ.κ. = κύριοι ή κυρίες	τον. = τόνος
Κος, Κα = Κύριος, Κυρία	τ.μ. = τετραγωνικά μέτρα
κ.ο.κ. = και ούτω καθεξής	Υ.Γ. = Υστερό – γραφο
κλπ. = και τα λοιπά	χγρ. = χιλιόγραμμα (κιλά)
κ.τ.ό. = και τα όμοια	χιλ. = χιλιάδες
κ.μ. = κυβικά μέτρα	χ.μ. = χιλιόμετρα
λ.χ. = λόγου χάρη	ΒΑ = Βορειοανατολικά
μ. = μέτρα	ΒΔ = Βορειοδυτικά
π.μ. = πριν από το μεσημέρι	ΝΑ = Νοτιοανατολικά
μ.μ. = μετά από το μεσημέρι	ΝΔ = Νοτιοδυτικά

ΛΕΞΕΙΣ ΠΟΥ ΓΡΑΦΟΝΤΑΙ ΕΝΩΜΕΝΕΣ ΣΕ ΜΙΑ ΛΕΞΗ

1. Η πρόθεση **σε (σ')** με τη γενική και την αιτιατική του άρθρου.

Γράφεται όμως χωριστά και με απόστροφο η αντωνυμία σου.

π.χ. στον φίλου μου, στον αφρό – αλλά : σ' το έστειλα, σ' το δίνω

2. Τα άκλιτα :

απαρχής	ενόσω	καθόσον	οποιοδήποτε
απεναντίας	εντάξει	καθότι	οποιοσδήποτε
απευθείας	εντούτοις	καλημέρα	οποιαδήποτε
άραγε	εντωμεταξύ	καληνύχτα	οπουδήποτε
αφενός	εξαιτίας	καλησπέρα	οπωσδήποτε
αφετέρου	εξάλλου	καληώρα	οσοσδήποτε
αφότου	εξαρχής	καλωσορίζω	οσηδήποτε
δεκατρία	εξίσου	καταγής	οσοδήποτε
δεκατέσσερα	επικεφαλής	κατεξοχήν	παραταύτα
δεκαπέντε	επιμέρους	κατευθείαν	παρόλη –ο
δεκαέξι	επιπλέον	κατιτί	παρότι
δεκαεφτά	επιτέλους	κιόλας	προπαντός
δεκαοχτώ	επιτόπου	μεμιάς	προπάντων
δεκαεννιά	εφάπαξ	μολαταύτα	υπόψη
διαμιάς	εφόσον	μόλο (που)	ωστόσο
ειδάλλως	καθαυτό	μολονότι	
ειδεμή	καθεαυτή	ολημέρα	
έκτοτε	καθένας –μιά –α	οληνύχτα	
ενγένει	καθεξής	ολοένα	
ενμέρει	καθετί	ολωσδιόλου	

ΜΝΗΜΟΤΕΧΝΙΚΑ

<p>αλείφω απαλείφω εξάλειψη, η αμείβω αλίμονο αλήτης, ο αμάρτησα αμβλεία, η (= γωνία) άμεσα άμιλλα, η αηδόνι, το αντίκρυ - αντικρίζω αστείο, το βίος, ο - βιολογία, η βορράς, ο - βόρειος, ο βράδυ, το βρίσκω (ενεστώτας) γένια, τα γεννήτρια, η γινόμενο, το γραμμένος, ο δειλινό, το δειλία, η (ο δειλός) δεινά, τα επέτειος, η επιβατηγό, το - επιβατικό, το εργασία, η ευκαιρία, η εστιατόριο, το Ηλίας, ο θάρρος, το καιρός, ο καμένος, ο καντήλι, το καπέλο, το κατάληψη, η (καταλαμβάνω) κεραμίδι, το κήρυκας, ο κιμάς, ο κοινοτικός, ο (κοινότητα) κόκκος, ο κομοδίνο, το</p>	<p>αλοιφή, η (η επάλειψη, η εξάλειψη) απαλοιφή, η (των παρονομαστών) ανάληψη, η (= αναλαμβάνω) αμοιβή, η (η αντάμειψη) αλλιώς αλιτήριος, ο άρτυσα (αρτύθηκα) αμβλυγώνιο, το (= τρίγωνο) έμμεσα άμυνα, η κελαηδώ αντικρινός, ο (επίθετο) γελοίο, το βίωμα, το βοριάς, ο βραδινός, ο (επίθετο) βρήκα - να βρείτε (αόριστος) γενειάδα, η γενέτειρα, η γίνωμα, το (= ωρίμανση) υπογραφόμενος, ο δηλητήριο, το δουλεία, η (δουλεύω) επιδείνωση, η επαιτεία, η φορτηγό, το δουλειά, η ευχέρεια, η μαγειρείο, το Ηλείας (ο νομός) θήρος, το ακέραιος, ο κομμένος, ο μαντίλι, το κύπελλο, το εγκατάλειψη, η (εγκαταλείπω) κρεμμύδι, το κυνηγός, ο (κύων+αγός = οδηγός) κύμα, το κοινωνικός, ο (κοινωνία) κουκί, το κωμωδία, η</p>
--	--

<p> λιποθυμώ μαγεύτηκα (ρήμα) μάννα, η μακρινός, ο (επίθετο) μείγμα - μεικτός - μείξη μετάνοια, η νεότερος, ο νοιιάζομαι - έγνοια ξίδι, το ξύνω, ξύστρα, η ομαλός, ο ονειροπολώ, αναπολώ, περιπολώ, οξεία, η (= γωνία) οξυγόνο, το όρη, τα ορεινά, τα όριο, το οφείλω όφελος, το - οφέλη, τα πανηγύρι, το περήφανος, ο πρόσωπο, το σελήνη, η σήραγγα, η σιντριβάνι, το σταφίδα, η στιφάδο, το σύμπνοια, η (πνοή-πνοιά) συνδυασμός, ο σύννεφα, τα τριαντάφυλλο, το υπολείπομαι φωτεινός, ο - σκοτεινός, ο χέρι, το χρειάζομαι χερσόνησος (Μεγαλόνησος, Επτάνησα, Δωδεκάνησα) </p>	<p> λύπη, η μαγευτικά (επίρρημα) μάννα, το ξεμάκρυνα (αόριστος) μιγάδας - συμμιγής μετανιώνω νεωτερίζω - νεωτερισμοί νιώθω γλυκάδι, το σβήνω - σβηστήρι, το ανώμαλος, ο παντοπώλης, ο οξυγώνιο, το (= τρίγωνο) οξειδίο, το ορειβασία, η πεδινά, τα περιθώριο, το οφελώ οφέλεια, η γύρη, η περίφημος, ο μέτωπο, το σέλινο, το σύριγγα, η (ιατρ. εργαλείο) συντριβή, η σταφύλια, τα στυφό, το συμπόνια, η (πόνος) ενδοιασμός, ο σύνορα, τα γαρίφαλο, το υπόλοιπο, το φεινός, ο μαχαίρι, το χρησιμοποιώ Πελοπόννησος, Αλόνησος. </p>
--	--

ΟΜΩΝΥΜΑ ή ΟΜΟΗΧΑ

(Έχουν την ίδια προφορά αλλά διαφορετική σημασία)

αρειανοί, οι (= οι οπαδοί του Αρείου)	αριανοί, οι (= της άριας φυλής)
γεια, η (= η υγεία)	για (= πρόθεση)
γλείφω (με τη γλώσσα)	γλύφω (- σκαλίζω το μάρμαρο)
Γάλλος, ο (= από τη Γαλλία)	γάλος, ο (= η γαλοπούλα)
δανικό, το (= από τη Δανία)	δανεικό, το (= το δανεισμένο)
διάλειμμα, το (= διακοπή)	διάλυμα, το (= υγρό)
δίστιχο, το (= δύο στίχοι)	δύστυχο, το (= το κακότυχο)
έγγειος, εγγειοβελτιωτικά (αναφέρεται στη γη)	έγκυος, η (= γκαστρωμένη)
έκκληση, η (= διαμαρτυρία, παράκληση)	έκλυση, η (- η ηθική χαλάρωση)
εξάρτηση, η (= η σχέση)	εξάρτυση, η (=ατομικά είδη στρατιώτη)
Επιφάνια-Θεοφάνια, τα	επιφάνεια, η (= επίπεδο)
εύφορος, ο (= καρπερός)	έφορος, ο (= ο επόπτης)
Εφορεία, η (= Εφορεία αρχαιοτ.)	Εφορία, η (= οικονομική)
εφορεύω	εφορώ
ήτα, το (= το γράμμα)	ήττα, η (= το αντίθετο της νίκης)
θήρα, η (= το κυνήγι)	θύρα, η (= η πόρτα)
ιός, ο (= το αίτιο αρρώστιας)	υιός, ο (= ο γιος)
κάλος, ο	κάλλος, το (- η ομορφιά)
κήλη, η (=εξόγκωμα στην κοιλιά)	κοίλη, η (= επιφάνεια)
κήτος, το (= μεγάλο ψάρι)	κύτος, το (= αμπάρι πλοίου)
κλείνω (= κλειδώνω)	κλίνω (= γέρνω)
κλήμα, το (= αμπελόκλημα)	κλίμα, το (= μετεωρολογικές συνθήκες)
κλητική, η (= πτώση)	κλιτική, η (κατάληξη)
κλήση, η (= πρόσκληση)	κλίση, η (= γραμμ. όρος και γέριμο)
κόμμα, το (= σημείο στίξης και πολιτικό)	κόμα, το (= βαθιά νάρκη)
κόμη, η (= το κεφαλοχώρι)	κόμη, η (= τα μαλλιά)
Κρητικός, ο (κάτοικος της Κρήτης)	κριτικός, ο (= ο σχολιαστής)
κοινός -ή -ό (= καινούριος)	κενός -ή -ό (= άδειος -α -ο)
λίμα, η (= εργαλείο)	λύμα, το (= ακάθαρτο νερό)
λιμός, ο (= πείνα)	λοιμός, ο (= αρρώστια)
λίπη, τα (= το πάχος)	λύπη, η (= στενοχώρια)
λίρα, η (= νόμισμα)	λύρα, η (= μουσικό όργανο)
λιτός, -ή, -ό (= λιγόφαγος, απείριστος)	λυτός, ο (= λυμένος)
μήτρα, η (= γυναικ. όργανο & καλούπι)	μίτρα, η (= καπέλο επισκόπου)
η νηστεία -	αμνηστία, η (=παραγραφή αδικήματος)
νίκη, η	νοίκι, το (= ενοίκιο)
νότα, η (= φθόγγος της μουσικής)	νώτα, τα (= από πίσω, η πλάτη)
νοσηλεία, η (= η θεραπεία)	νοσήλια, τα (= τα έξοδα)
οράριο, το (= άμφιο διάκου)	ωράριο, το (= οι ώρες εργασίας)
όρη, τα (=βουνά)	όροι, οι (= συμφωνίες)
ό,τι (= οτιδήποτε)	ότι (= πως)
όμως (- σύνδεσμος)	ώμος, ο (= η ωμοπλάτη)
πάλη, η (= αγώνισμα)	πάλι (= επίρρημα)
παράλειψη, η (= αμέλεια)	παράληψη, η (= η παραλαβή)
παραλείφτηκε (= παθ. αόρ. του παραλείπω)	παραλήφτηκε (= παθ. αόρ. του παραλαμβάνω)

πείρα, η (- γνώση από τη ζωή)
ποια (- ερωτηματική αντωνυμία)
ποιο (= ερωτηματική αντωνυμία)
σατιρικός (= αυτός που σατιρίζει)

σήκω (- ρήμα)
σκηνή, η (- θεάτρου)
στίχος, ο (- σειρά από γράμματα)
σφώρος, ο (= συγκεντρωμένο υλικό)
τοιχος, ο (= του σπιτιού)
τύχη, η
τη(ν) (= άρθρο θηλ. γένους)
της (= άρθρο, γενική ενικού)
ίλη, η (- μονάδα αρμάτων)
φιλί, το
φύλλο, το (= δέντρου, πίτας)
φυλάκιο, το
φυτό, το
χήρος, ο (= άντρας)
Χρή(ί)στος, ο
Χριστός, ο
χωρικός, ο (= ο κάτοικος χωριού)
ψηλός -ή -ό

πύρα, η (= μεγάλη ζέστη)
πια (= ποσοτικό επίρρημα)
πιο (= ποσοτικό επίρρημα)
σατυρικός (= έχει σχέση με Σάτυ-
ρους)
σύκο, το (= ο καρπός της συκιάς)
σκοινί, το (= το σχοινί)
στοίχος, ο (= κάθε άλλη σειρά)
σορός, η (= λείψανο)
τείχος, το (= κάστρο, φρούριο)
τείχη, τα (= κάστρου, φρουρίου)
τι (= ερωτημ. αντωνυμία)
τις (= άρθρο, αιτιατ. πληθυντικού)
ύλη, η (= υλικό)
φυλή, η
φύλο, το (= γένος)
υποθηκοφυλακείο, το
φοιτώ (- σπουδάζω)
χοίρος, ο (= το γουρούνι, χοιρινό)
Χριστίνα, η
χρηστός, ο (= ο ενάρετος)
χορικός, (- έχει σχέση με το αρχ.
δράμα)
ψιλός -ή -ό (= λεπτός)

ΠΑΡΩΝΥΜΑ

(Μοιάζουν στην προφορά, αλλά διαφέρουν στη σημασία)

αμυγδαλές, οι (= αδένες)	αμυγδαλιές, οι (= δέντρα)
αρματολός, ο	αμαρτωλός, ο
άλλοτε	άλλωστε
βίωμα, το	βιοτικός, ή, ό
Γαλλία, η	Πορτογαλία, η
Γαλλίδα, η	γαλοπούλα, η (= πουλί)
γέλιο, το	γελοίο, το
γενναία, η	γενεά, η (= γενιά)
γέννηση, η	γενέθλια, τα
γυαλί, το	γιαλός, ο (= η θάλασσα)
εγκληματώ (= κάνω έγκλημα)	εγκλιματίζω (= συνηθίζω στο κλίμα)
εγχείριση, η (εγχειρώ – ιατρική επέμβαση)	εγχειρίδιο, το (εγχειρίζω = δίνω στο χέρι)
έκλειψη, η (= του ήλιου, σελήνης)	έκθλιψη, η (= γραμματικός όρος)
έλλειψη, η	ελλιπής, ο
έμπειρος, ο	ανάπηρος, ο
εξάλειψη, η (= λείπω)	ανάληψη, η (= αναλαμβάνω)
επέτειος, η (= επί+ έτος) εθνική	επαιτεία, η (= επί+αιτώ) ζητιανιά
επήρεια, η (= επηρεάζω)	επιρροή, η (= επίδραση)
ετοιμολογία, η – ετοιμόλογος, ο	ετυμολογία, η (= η αρχή των λέξεων)
μαγεία, η	μάγια, τα
μεταλλείο, μέταλλο, το	μετάλλιο, το (= έπαθλο)
μέτωπο, το	μετόπη, η (= στο διάζωμα αρχ. ναού)
νιφάδα, η (= χιονιού)	νύφη, η – συνυφάδα, η
ξηλώνω (= χαλάω)	ξύλο, το
όαση, η	επώαση, η (= το κλώσιμα)
οδύνη, η (= θλίψη)	ωδίνες, οι (= οι πόνοι της γέννας)
οξύ, το	οξειδίο, το
οξυγόνο, το	οξυγόνιο, το (= τρίγωνο)
παίρνω (επαίρω = σηκώνω)	περνώ (από το πέραν)
πεινώ	πίνω
περιττός, ο	πυρετός, ο
πρίσμα, το (=γεωμετρικό σχήμα)	πρήξιμο, το
πρότυπο, το (=υπόδειγμα, μοντέλο)	πρωτότυπο, το (= καινούριο, αρχικό)
Σολομώντας, ο	Σολωμός, ο
στήλη, η (= η πλάκα)	στύλος, ο (= η κολώνα)
σφαγείο, το (= ο τόπος που σφάζουν)	σφάγιο, το (= το σφαγμένο ζώο)
σφύζω (= είμαι γεμάτος ζωή)	σφίγγω
σχολείο, το	σχόλιο, το (= η κριτική)
σωματείο, το	σωμάτιο, το
τεχνητός, ο (από το ρ. τεχνώ)	τεχν-ικός, τεχν-ίτης
Τίρανα, τα	τύραννος, ο
Τριφυλία, η (= επαρχία)	τριφύλλι, το
φίλη, η	φυλή, η (= η ράτσα)
φύλο, το (= αρσενικό, θηλυκό)	φύλλο, το
φρόνιμος, η, ο	φρόνημα, το (= οι ιδέες)
φωτεινός, ή, ό	φεινός, ή, ό (= εφέτος)
χορός, ο (= χορεύω)	χώρος, ο (= χωράω)
χρεία, η (= ανάγκη)	χρoιά, η (= ανάγκη)

ΛΕΞΕΙΣ ΜΕ ΟΜΟΙΑ ΣΥΜΦΩΝΑ

1. Βαπτιστικά ονόματα με δυο όμοια σύμφωνα

- ββ Σάββας.
- γγ Άγγελος, Αγγέλα, Ευάγγελος, Ευαγγελία.
- λλ Αχιλλέας, Έλλη, Καλλίνικος, Καλλιόπη, Κύριλλος.
- μμ Εμμανουήλ.
- νν Άννα, Γιάννης, Γιαννούλα, Ιωάννης, Ιωάννα, Κόριννα.
- ππ Ξάνθιππος, Ξανθίπη, Φίλιππος.
- σσ Κασσιανή, Οδυσσέας.

2. Τοπωνύμια με δυο όμοια σύμφωνα

- γγ Μεσολόγγι, Παγγαίο.
- λλ Ελλάδα, Καλλίδρομο, Καλλιθέα, Καλλίπολη, Κεφαλλονιά.
- νν Αλόνησος, Γιάννενα, Πελοπόννησος.
- ππ Φιλιπιάδα, Φίλιπποι.
- ρρ Αντίρριο, Σέρρες.
- σσ Άμφισσα, Αλικαρνασός, Ανάβυσσος, Βριλήσσια, Έδεσσα, Ελασσόνα, Θεσσαλία, Θεσσαλονίκη, Ιερισός, Κασσάνδρα, Κυπαρισσία, Μελίσσια, Μεσσήνη, Μεσσηνία, Όσσα, Παρνασσός, Περισσός.
- ττ : Αρδηττός, Αττική, Λυκαβηττός, Υμηττός, Φρεαττύδα, Ψυττάλεια.

Ενώ

Βέροια, Ιλισός, Κηφισιά, Κηφισός, Κίσαβος, Κνωσός, Λάρισα.

3. Ξένα τοπωνύμια με δυο όμοια σύμφωνα

- γγ ΑΓΓΛΙΑ, Βεγγάζη, Βεγγάλη, Γάγγης, ΜΟΓΓΟΛΙΑ, ΟΥΓΓΑΡΙΑ.
- κκ Μέκκα.
- λλ ΑΝΤΙΑΛΕΣ, Βαστίλλη, Βερσαλλίες, Βρυζέλλες, ΓΑΛΛΙΑ, Ιλλυρία, ΟΛΛΑΝΔΙΑ, Σεβίλλη.
- νν Απέννινα, Βιέννη, Γεννησαρέτ, Κάννες, Ραβέννα.
- ππ Καππαδοκία, Μισισσιππής, ΦΙΛΙΠΠΙΝΕΣ, Φιλιπούπολη.
- ρρ Δυρράχιο.
- σσ ΑΒΗΣΣΥΝΙΑ, ΑΣΣΥΡΙΑ, Λισσαβόνα, Μασσαλία, Μασσαχουσέτη, Μισισσιππής, Οδησσός.

4. Ξένες λέξεις

Οι ξένες λέξεις γράφονται με την **απλούστερη μορφή**.

π.χ. *δολάριο, κλασικό, φανέλα, κανέλα, Σαρλό.*

Τα **δυο όμοια σύμφωνα** και τα **διπλά γράμματα** διατηρούνται μόνο στα **κύρια ονόματα**.

π.χ. *Γαλλία, Ολλανδία, Βρυζέλλες, Λοζάννη, Ρούσσο.*

Ιδιαίτερα όταν πρόκειται για **ονόματα προσώπων** κρατούμε συνήθως την από καιρό **καθιερωμένη γραφή**.

π.χ. *Σαίκσπηρ, Φρόντ, Γκαίτε.*

ΛΕΞΕΙΣ ΠΟΥ ΓΡΑΦΟΝΤΑΙ ΜΕ 2ΛΛ

1. Λέξεις με 2λλ στο θέμα:

αλλά, αλλάζω (αλλάσσω, αλλαγή, απαλλαγή), αλλαντικά, αλλιώς, αλλοίωση, άλλος (αλλοπρόσαλλος), άλληλος (υπάλληλος, αλλεπάλληλος, κατάλληλος, παράλληλος), αλλού, αλλήθωρος, άμιλλα (απαράμιλλος), αλλοτριώνω (απαλλοτριώνω), βδέλλα, δικέλλι, ειδύλλιο (κωμειδύλλιο), θύελλα, το κάλλος (καλλονή, καλλωπίζω) κάλλιο και καλλυντικά, κόλλυβα, κολλύριο, κοράλλι, κορυδαλλός, κρύσταλλο, κύπελλο, μαλλί, μάλλον, μέταλλο, μεταλλείο, μετάλλιο, πολλοί, πολλά (πολλαπλασιάζω, πολλαπλασιαστέος, -στής), φελλός, φύλλο (τριφύλλι, τριαντάφυλλο), χρυσαλλίδα, ψελλίζω, ψύλλος.

2. Ρήματα με κατάληξη -λλω:

αγάλλομαι (αγαλλίαση, αναγαλλιάζω), αγγέλλω, ανατέλλω, βάλλω (ανά-, από-, δια-, εκ-, εν-, κατά-, μετά-, παρά-, προ-, προσ-), θάλλω, κολλώ (κόλλα, αυτοκόλλητο, πρωτόκολλο, κολλισίδα), μέλλω (μέλλον, μέλλοντας), πάλλω (πάλλομαι) ποικίλλω, στέλλω (ανά-, δια-, κατά-, συν-, υπό-), σφάλλω, ψάλλω.

3. Σύνθετα με τα μόρια εν, συν, παν:

έλλειμμα, έλλειψη, ελλειπτική.
συλλαβή, συλλαλητήριο, συλλείτουργο, σύλληψη, συλλογή.
συλλογίζομαι, σύλλογος, συλλυπούμαι.
παλλαϊκός -η -ο, παλλάδιο, πάλλευκος.

4. Σύνθετα με το καλλι:

καλλιγραφία, καλλιέργεια, καλλιτέχνης, Καλλιόπη, Καλλιθέα.

5. Κύρια ονόματα:

α) ανθρωπωνύμια:

Αχιλλέας, Έλλη, Καλλίνικος, Καλλέργης, Καλλίας, Καλλιγας, Καλίμαχος, Καλλιόπη, Καλλιρρόη, Κύριλλος, Σύλλας, Ψελλός.

β) τοπωνύμια:

Ελλάδα, Ελλήσποντος, Καλλίδρομο, Καλλίπολη, Κεφαλλονιά, Κορυδαλλός, Κυλλήνη, Παλλήνη, Πέλλα, Ρηγίλλη, Γαλλία, Ολλανδία, Βαστίλλη, Βερσαλλίες, Βρυξέλλες, Ιλλυρία, Σεβίλλη.

ΛΕΞΕΙΣ ΠΟΥ ΓΡΑΦΟΝΤΑΙ ΜΕ 2μμ

1. Λέξεις με 2μμ στο θέμα:

άμμος κρεμμύδι Εμμανουήλ (Εβραϊκή λέξη)
αμμωνία πλημμύρα κομμουνισμός*
κομμωτής (κομμώ - καλλωπίζω)

2. Παράγωγες λέξεις από ρήματα με χαρακτήρα χειλικό σύμφωνο:

άναμμα (ανάβ-ω)
αόμματος (όπ-μα<όμμα = μάτι)
απόκομμα (αποκόβ-ω)
απορρίμματα (απορρίπτ-ω)
βάμμα (βάφ-ω)
βλέμμα (βλέπ-ω)
γράμμα (γράφ-ω)
γραμματική
γραμμάριο
διάλειμμα (διαλείπ-ω)
διάστρεμμα (διαστρέφ-ω)
δίλημμα (δισ+λαμβάνω)
έλλειμμα (λείπ-ω)
επανελημμένως (λαμβάνω-είληφα) κάλυμμα (καλύπτ-ω)
κόμμα-κομματί (κόβ-ω)
λήμμα-τα (λαμβάνω-είληφα) πρόγραμμα (προγράφ-ω) πρόσκομμα (προσκόπτ-ω)
ράμμα-τα (ράβ-ω)
σκάμμα (σκάβ-ω)
στέμμα (στέφ-ω)
στρέμμα (στρέφ-μα)
συνημμένα (συνάπτω)
τρίμματα (τρίβ-ω)
υπολείμματα (υπολείπ-ομαι)

3. Μετοχές ρημάτων με χαρακτήρα χειλικό σύμφωνο:

αλειμμένος -η -ο	εγκαταλειμμένος -η -ο	κρυμμένος -η -ο
αναμμένος -η -ο	θρεμμένος -η -ο	ραμμένος -η -ο
απορριμμένος -η -ο	καλυμμένος -η -ο	σκαμμένος -η -ο
βαμμένος -η -ο	κατειλημμένος -η -ο	σκυμμένος -η -ο
γραμμένος -η -ο	κλεμμένος -η -ο	στριμμένος -η -ο
διεστραμμένος -η -ο	κομμένος -η -ο	τριμμένος -η -ο

4. Σύνθετα με τα αχώριστα μόρια εν και συν:

έμμεσος -η -ο (εν+μέσος)	συμμαθητής (συν+μαθητής)
έμμετρος -η -ο	σύμμαχος
έμμισθος -η -ο	συμμετοχή
έμμονος -η -ο	συμμορφώνομαι
	συμμιγής

5. Σύνθετες λέξεις με καταληκτικό σύμφωνο ν στο α' συνθετικό:

εκατομμύριο (εκατόν+μυριάς) πλημμέλημα-πλημμελής
(πλην+μέλος = παραφωνία).

* Αν και είναι ξένη λέξη επικράτησε να γράφεται με 2μμ.

ΣΥΝΘΕΤΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΠΟΥ ΓΡΑΦΟΝΤΑΙ ΜΕ 2ΡΡ

Γενικός κανόνας : Οι σύνθετες λέξεις, που έχουν δεύτερο συνθετικό λέξεις που αρχίζουν από ρ, γράφονται με 2ρρ, όταν το τελευταίο γράμμα του πρώτου συνθετικού είναι βραχύχρονο φωνήεν (ε,ο)

π.χ. από + ρίπτω = απορρίπτω
αιμο-ρραγία, έτοιμο-ρροπος, ισο-ρροπία.

Αντίθετα, όταν το τελευταίο γράμμα του πρώτου συνθετικού είναι μακρόχρονο φωνήεν (η,ω) ή συνδυασμός (ευ), τότε η σύνθετη λέξη δε γράφεται με 2ρρ.

π.χ. έσω + ρούχα = εσώρουχα,
ευ + ρυθμός = εύρυθμος, ευρυθμία

Εξαιρούνται :

α) Οι ρηματικοί τύποι που είναι σύνθετοι με το επίρρημα ξανά ή το αχώριστο μόριο ξε:

π.χ. ξαναρίχνω, ξεριζώνω, ξεράβω.

β) Οι αυξημένοι ρηματικοί τύποι των παρελθοντικών χρόνων (παρατατικός-αόριστος).

π.χ. έραβα-έρασα, έριχνα-έριξα κλπ.

(με κάποια ανοχή σε όσα ρήματα διατήρησαν και στην κοινή χρήση το λόγιο τύπο).

π.χ. διαρρέω-διέρρεα-διέρρευσα (κατέρρευσε), απορρίπτω-απέρριψα, καταρρίπτω-κατέρριψα.

γ) Τα νεότερα σύνθετα

π.χ. ασπρόρουχα, βαθύριζος, γλυκόριζα, καλοραμμένος, καλορίζικος, μισοραγισμένος, ξενοράβω, συχνορωτώ, φραγκοράφτης κλπ.

δ) Οι ξένες λέξεις: κάρο, περούκα, ταρατσα κλπ.

Έξι περιπτώσεις λέξεων με 2ρρ

1. Στο θέμα:

π.χ. αρραβώνας, (μητρώα) αρρένων, θάρρος, θαρρώ, Πυρρός, πυρρίχιος, Σέρρες.

2. Σύνθετα με το στερητικό α:

π.χ. άρρωστος (α+ρώστος), άρρυθμος, αρρίγωτος, αρρυτίδωτος, άρρητοι (αριθμοί).

3. Σύνθετα με τα αχώριστα μόρια: συν-, εν-, παν- και πάλιν-:

π.χ. σύρριζα (συν+ρίζα), συρρέω, συρροή, σύρραξη, έρρινα, παρρησία (παν+ρήση), παλίρροια (πάλιν+ροή).

4. Σύνθετες λέξεις με βραχύχρονη κατάληξη στο πρώτο συνθετικό:

αιμορραγία, εμπορορράπτης, ετοιμόρροπος, ισορροπία, Καλλιρρόη, μηχανορραφία, ομόρρυθμος, παχύρρευστο, ταχύρρυθμη, φυλλορροή, χείμαρρος (χειμά+ρους), ψυχορραγώ.

5. Σύνθετες λέξεις με προθέσεις και αχώριστα μόρια:

Αντίρριο, αντίρρηση, αντίρροπος, αμφίρροπος, ανάρρωση, αναρρωτήριο, απορρίπτω, απορρίμματα, απόρροια, απορροφώ, απορρυπαντικά, διάρρηξη, διαρροή, διαρρυθμίζω, επίρρημα, επιρροή, καταρράκτης, κατάρρευση, μεταρρύθμιση, παράρριζα.

6. Σύνθετες λέξεις με το υπέρ:

υπέρρομαντικός, υπερρεαλιστής.

Σημείωση: Τα δίχρονα (α,ι,υ) τελικά φωνήεντα των προθέσεων, των μορίων και των επιρρημάτων είναι **βραχύχρονα**.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑΣ

Α. ΣΥΛΛΑΒΙΣΜΟΣ

Συλλαβίστε τις ακόλουθες λέξεις :

Α) Ιωάννινα, Ιούλιος, Αχαΐα, αειθαλή, αίθουσα, σχολείο, κάτοικοι, υιοθετώ, κελαηδώ, αιτός, αηδία, ταΐζω, βοηθός, ολόισιος, ήλιος, γιαλός, γυαλί, δυο, δύο, αδειάζω, τέλειωσα, τέτοιο, ξένοιαστα, ηλιακός, κύριοι, κρυώνω, βοή, κλαίει, ατμός, διάθεση.

Β) αδειούχος, τελείως, ποίημα, πλοίαρχος, φωνήεν, υιοθετώ, άηχα, ωραίος, παππούς, γράμμα, δουλεύω, άστρο, σφυρίχτρα, Δεκέμβρης, άύριο, άγκυρα, προσφέρω, είσοδος, έρχομαι, ισθμός, λίμνη, άγαλμα, λαμπρός, κόμβος, σκήπτρο, άσθμα, έκφραση, εχθρός, αισχρός.

Γ) κόμβος, σταθμός, ίλιγγος, ελεγκτής, αντίκα, πάμπλουτος, Αγγλία, αναγγέλω, ερμηνεία, θαμπώνω, αλμυρός, πιεστήριο, διόπτρα, έτσι, αγχόνη, στάχτη, δραχμή, σάλπιγγα, παραπονιέμαι, όποιος, ομόνοια, διαίρεση, μάρμαρο, νοσταλγώ, μέμψη, άντρας, έθνος, γιοφύρι.

Δ) περίθαλψη, υπαρχηγός, συνδυασμός, Δεκέμβριος, απορρόφηση, έμβλημα, Παναθηναϊκός, εκμετάλλευση, άσθμα, ψάλτης, ακμάζει, ορμή, άνδρο, κύριοι, παρένθεση, τζίτζικας, προσέξτε, γκρεμός, μάγισσα, άύριο, σκήπτρο, χαϊδεύω, τάγμα, άνθρωπος.

Β. ΤΕΛΙΚΟ -v-

Να διαγράψεις το τελικό -v- όπου χρειάζεται :

την ζάλη	τον έξυπνο	των γέρων	την ξενιτιά
τον φάκελο	έναν καφέ	μην ακουμπάς	την ντροπή
την θάλασσα	την νύχτα	τον βοσκό	την μπίρα
τον καλόγερο	δεν τρέχω	μην ψάχνεις	την ζήλια
τον δήμο	δεν φοβάμαι	τουλάχιστον	την τσάντα
την ροή	έναν ζητιάνο	ήρθε	τον ζόρισε
την μπάλα	την ξύλινη	τον συγχωρώ	δεν γκρέμισα
τον τζίτζικα	τον ψαρά	τον γνώρισα	την στοά
την ντουλάπα	σαν θέλεις	τον γέρο	έναν στεναγμό
τον λοχία	μην προσέχεις	δεν ωφελεί	τον συνάντησα
την ψείρα	μιαν αθλήτρια	δεν μετάνιωσα	τον συνεργάτη
τον γκριζο	τον τζίτζικα	δεν πρόσεξε	σαν βγεις
τον σάκο	έναν στεναγμό	στην γιορτή	σαν μπεις
την γλώσσα	μην φεύγεις	στην βροχή	την βρήκα
τοντσιγγούνη	σαν ήρθες	στην κακοκαιρία	έναν καιρό
την τράπεζα	δεν μπόρεσα	μην ακουμπάς	έναν λεβέντη
σαν βδέλλα	τον φώναξε	μην γέρνεις	μην γράφετε
τον βλέπω	τον φονιά	μην λυγίζεις	δεν χάθηκε
έναν τύραννο	τον τεχνίτη	μην ντύνεσαι	τουλάχιστον δες
τον μαθητή	μην βαράς	τον μπόγια	την Σπάρτη
		έναν φαντάρο	

Γ. ΤΟΝΙΣΜΟΣ

Βάλε τόνους όπου χρειάζεται :

1. Που πηγαίνεις χθες που σε είδα ;
2. Είναι αυτό που τώρα χρειαζόσαι. Χαρίσμα σου !
3. Σε περιμένε πως και πως.
4. Πως ήταν το φαγητό ;
5. Ποιο μάθημα σου αρέσει ; Με ρώτησε ο δασκαλος μου.
6. Τι σου ειπε και τον αφήσες ;
7. Ο δασκαλος μας εφυγε ταξίδι (ο δικός μας δάσκαλος).
8. Η μητέρα μας δε μας αφήνει να παμε.
9. Μου επεσε το βιβλιο μου.
10. Μου εδωσε χαστουκι και του το ανταπεδωσα.
11. Οι βαθμοι μου δεν ήταν τόσο καλοι.
12. Ο φίλος του του εδωσε τα τετραδια του και του ειπε να μη τα χασει.
13. Ανοιξτε του και πείτε του να φυγει.
14. Του τον εστειλα.
15. Δωσε μου τη γρηγορα.
16. Χτυπα με, αλλα ακουσε με.
17. Αγορασε μου το. - Χαρισε της το. - Δωσε μου. - Χτυπησε την. - Στρωσε μας το.
18. Θα' θελα να ' μουν πλουσιος.
19. Κανεις δεν ξερει που ήταν το βραδυ που εγινε ο,τι εγινε.
20. Κοψ' τα και βαλ' τα μες στην κουτα.
21. Τι εγραψες στο τεστ ;

Δ. ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ

1. Να υπογραμμίσεις το σωστό :

του γερο – μάγου ή του γερο – μαγου
της θειας - Ασήμως ή της θεια - Ασήμως
της κυρία – Νίκης ή της κυρίας – Νίκης
της Βασιλικής Χατζάκης ή της Βασιλικής Χατζάκη

2. Βάλτε στις παρακάτω λέξεις τα ορθογραφικά σημεία (απόστροφος, υποδιαστολή, διαλυτικά, ενωτικό) όπου είναι απαραίτητο :

Γηινος, χάιδεψα, κοντά κοντά, Γάιος, ότι και να πεις, γεφυροποιία, δρύινος, εμπορουπάλληλος, τ άστρα, Ζέρβας Χατζής και Σία, Βρυξέλλες Παρίσι Βιέννη θα είναι το νέο ταξίδι, άυλος, αυπνία, καπετάν Νικόλας, μαστρο Γιάννης, κυρ Γιώργης, πάτερ Αθανάσιος, παιδιά (αρνίσια).

3. Βάλτε ενωτικό, όπου χρειάζεται, στα παρακάτω ζευγάρια λέξεων :

Του μαστρο Γιώργη	Η κυρα Χρυσή	Ο κυρ Παναγιώτης
Ο καπεταν Σήφης	Ο Αϊ Γιάννης	Η Αγια Μαρίνα
Ο πατερ Ηλίας	Η κυρία Σταυράκη	Ο μπαρμπα Στάθης
Του κυρ Βαγγέλη	Του καπεταν Μιχάλη	Του πατερ Ηλία
Του Αϊ Δημήτρη	Της θεια Γιώργαινας	Η θεια Μαρίκα

4. Βάλτε κόμμα όπου χρειάζεται :

Η πείρα όμως της ζωής διδάσκει τον άνθρωπο από την τρυφερή κιόλας ηλικία ότι συμφέρον του είναι όταν αναχαιτίζεται στην πλήρωση των τάσεων του να μην επιμένει αλλά να αναβάλλει την πράξη για αργότερα να θέτει δηλαδή όχι τωρινούς αλλά μελλοντικούς στόχους εάν θέλει να επιτύχει το σκοπό που επιδιώκει. Ένα παιδί λ.χ. επιθυμεί να γευτεί το γλύκισμα που έχει ετοιμαστεί για τους καλεσμένους επειδή όμως εμποδίζεται από την παρουσία της μητέρας του που το απαγορεύει αναβάλλει την εκτέλεση για αργότερα. Όταν σε λίγο παραμεριστεί το εμπόδιο με την απομάκρυνση της μητέρας ή με την παρότρυνση άλλου «ισχυρότερου» οικείου η πρόθεση γίνεται αμέσως απόφαση εκτελεστή και η επιθυμία πληρώνεται με την πράξη. Πολλές αποφάσεις τις παίρνουμε εξαρχής με τη διάθεση να τις εκτελέσουμε στο μέλλον. Υποσχόμαστε λ.χ. ότι στο εξής θα λέμε ωμά τα πράγματα ή ότι δε θα υποχωρούμε σε κανενός είδους πίεσης.

Ε. ΛΕΞΕΙΣ ΠΟΥ ΜΠΕΡΔΕΥΟΝΤΑΙ

1. Να συμπληρώσετε τα κενά με την αντωνυμία «ποιος, ποια, ποιο» ή το επίρρημα «πιο» :

- A. Π...α μάνα δεν αγαπάει τα παιδιά της ;
- B. Η μητέρα μου δε μ' αγαπάει π...α.
- Γ. Δεν μπορώ π...α να περιμένω.
- Δ. Δε μάθαμε ακόμα π...α μέρα θα πάμε εκδρομή.
- E. Η αγάπη της μάνας είναι η π...ο μεγάλη δύναμη.
- Στ. Π...ο παιχνίδι σου αρέσει π...ο πολύ ;
- Z. Ξέρω π...ο είναι το π...ο ψηλό βουνό της γης.
- H. Να μιλάτε π...ο σιγά.
- Θ. Π...ο παιδί είναι π...ο τολμηρό ;
- I. Π...α από σας είναι η π...ο τολμηρή ;
- ΙΑ. Το π...ο σπουδαίο είναι ότι είμαστε καλά.
- ΙΒ. Π...οι θεωρούνται οι π...ο προνομιούχοι ;
- ΙΓ. Έλα π...ο κοντά να δεις π...ο είναι το αποτέλεσμα.

2. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω προτάσεις με τον κατάλληλο τύπο του επιθέτου «πολύς, πολλή, πολύ» :

- A. Εφυγε από εκεί εξαιτίας της υγρασίας.
- B. Αποφεύγει τον κόσμο.
- Γ. Το το «Κύριε ελέησον» το βαριέται κι ο Θεός.
- Δ. Από την βιασύνη του κάνει λάθη.
- E. Ήταν βιαστική και δεν περίμενε.
- Στ. Έγινε φασαρία. Η έκθεση ήταν καλή.
- Z. Το νησί αυτό έχει ησυχία, γιατί είναι μικρό.
- H. Είναι ήσυχη σήμερα.
- Θ. Έχω περιέργεια να μάθω τι έγινε.
- I. Είμαι περιέργη να μάθω.

3. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω προτάσεις με τις λέξεις «πώς, πως - πού, που - ότι, ό,τι» :

A. Μου είπε ότι ήταν άρρωστος. – Ζήτησέ μου ότι θέλεις.

B. Μη χάσεις τη ψυχραιμία, ότι κι αν γίνει. – Νομίζω ότι έχασες τη ψυχραιμία σου.

Γ. Ξέρει ότι αυτό είναι το σωστό, αλλά κάνει ότι του κατέβει.

Δ. Είπε ότι θα φέρει ότι του ζητήσουμε.

E. Δεν ξέρω πώς να του πω πως πρέπει να φύγει.

Στ. Πως έγινε αυτό ; - Μάθε πως έγιναν τα γεγονότα.

Z. Μου είπε πως θα έρθει, αλλά δε μου είπε πως.

H. Μάθε το μέρος που κρύφτηκε. – Ξέρεις που κρύφτηκε ;

Θ. Που και που τον συναντούσα. – Αγνοώ που βρίσκεται τώρα.

I. Να ο άνθρωπος που όλοι περιμένουμε.

ΣΤ. ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΚΕΝΩΝ

1. Συμπληρώστε το σωστό ι|ει|υ|οι|η|υ :

Εργασ α, νηστ α, δύσπν α, λατρ α, φλυαρ α, άγν α, θ λ κός, αεροπορ α, πορ α, αμφισβ τ σ μο, αντικρ ζω, μολ νω, υγι νός, επίσ μος, δ σάρεστο, δορ φόρος, όμ ος, ταπ νός, ξ δι, δαν στής, σωμάτ ο, μαρτ ριο, κρεμμ δι, γιατρ ά, ιδρ τής, μαντ ο, θηρ ο, τελων ο, κλητ ρας, κ μ λ ο, δίχτ , εγγυ της, δ της, μητροπολ της, διάν α, ενθύμ ο, αρμ ρός, εύθ μος, υπόγ ος, γν σιος, δ πρόσωπος, λιβ κός, τριφ λλι, δ ωρο, δίχτ α, προσγ ωση, χαμομ λι, μ λι, διάσ μος, κρ ος, οχ ρός, γεμιστ ρας, οικ ος, θ ος, δ σφ μ ζω.

2. Συμπληρώστε το σωστό ο|ω :

Εισπράκτ ρας, άξ νας, Ιάσ νας, προδ της, στρατι της, θιασ της, επιστήμ νας, καν νας, χ ρός, χ ρος, πρ τ τυπο, πρ τυπο, αμαρτ λός, δημ της, μεταξ τός, παν φόρι, ανοιγ κλείνω, βγαίν ντας, περν ντας, πισ πλατα, τιμ μενος, βασιλευ μενη, Χαλκηδ να, Βαβυλ να, ακουμπ ντας, κλαίγ ντας, φαγ μένος.

3. Συμπληρώστε το σωστό ε|αι :

Προκυμ α, παρ α, θ α, ν α, π ρνω, π ρνώ, Νίκ α, σημ α, Ιτ α, γ άνθρακας,

γ οκτήμονας, γ ωπόνος, γ ώτρηση, ωρ ος, κ νός, κ νοτομία, γενν ος, μοιρ ος, μεταξεταστ ος, αυλ α, τροχ α, κεφάλ ο, ρομφ α, Κορ α, σημ α, κοιμάμ , είδαμ , είμ , χαίροντ , χαιρόμαστ , σηκωθείτ , χαίρεστ , είστ .

4. Συμπληρώστε με ρ|ρρ :

Ετοιμό οπος, ξε ιζώνω, ανισό οπος, ταχύ υθμη, α ένων, α υτίδωτη, από ίπτω, πε ούκα, κακο αμμένο, εύ υθμος, Πύ ος, παλί οια, ιδιό υθμος, μετα ύθμιση, μηχανο αφία, εσώ ουχα, κατα άκτης, έ ιξε, ά ωστος, φα οφύλακας, α αβώνας.

5. Συμπληρώστε με τ\ττ :

Περι ός, πυρε ός, πακέ ο, Λυκαβη ός, κύ αρο, Βρε ανία, ή α (το), ή α (η), ρακέ α, ελά ωμα, Α ική, κα άστρωμα, α ίθασος, ομελέ α, σονέ ο, καβαλέ ο.

6. Συμπληρώστε με μ\μμ :

Κα ιά, στρέ α, κάλυ α, βα ένος, ρέ α, βλέ α, πλη ύρα, ά εσος, έ εσος, κο άτια, πλυ ένος, τρι ένος, συ αχία, ά αχος, συ ετοχή, έ ονος, κό α, κώ α.

7. Συμπληρώστε με λ\λλ :

Άγγε ος, α αγή, Πορτογα ία, γα ικός, κουρέ ι, εκμετα εύομαι, πα ικάρι, πρωτόκο ο, σφά ω, α ύπητα, συ υπητήρια, καπέ ο, (ασθενές) φύ ο, φύ ο (δέντρου).

8. Συμπληρώστε με β\ββ ή κ\κκ :

Σα ατόβραδο, κρε άτι, ε αθάριση, κο ινίλα, ά ακος, κό αλο, ε λησία, παρά ληση, ε εντρικός, ζω λήσι, α αθαρσίες, κου ούλα, σά ος, λά ος, τό ος.

9. Συμπληρώστε με ν\νν ή ο\ππ :

Ι ότης, σύ εφο, Ερι ύες, έ ατος, ε ιακόσια, στέ α, τύρα ος, α έκφραστος, πα ούς, Πελοπό ησος, χερσό ησος, γρί η, Ά α, α ακατανομή, πα άς, έ ομος.

10. Συμπληρώστε με σ\σσ :

Πριγκίπι α, Οδη ός, ά ος, κλα ικός, Κνω ός, σύ ωμος, πί α, περι ότερος, Αλικαρνα ός, συ ίτιο, αλυ ίδα, πα άς, τέ ερα, Μα αλία, Ρω ία, Α ία, μέλι α.

11. Συμπληρώστε τα κενά :

Το ενάμισ χιλιόμετρο, τον ενάμισ χρόνο, τη μιάμισ φορά, το ενάμισ λεπτό, τις τρεισήμισ φορές, τη μιάμισ μερίδα, τους εξίμισ στίχους, τις τεσσερισήμισ στροφές

1^ο ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑΣ

Άσκηση 1^η : Συμπληρώστε τις παρακάτω λέξεις με αυ\ευ\β\φ

Τρα ώ, λα ράκι, μα ρος, Σλά ος, εφε ρίσκω, ε λογώ, Σκανδινα ία
(7 μόρια)

Άσκηση 2^η : Υπογραμμίστε το σωστό :

*Καλή μέρα – καλημέρα, προπάντων – προ πάντων, καλώστον – καλώς τον,
υπ' όψη – υπόψη, απευθείας – απ' ευθείας, σ' το δωσα – στο δωσα, στου
φίλου μου – σ' του φίλου μου, όλως διόλου - ολωσδιόλου*

(8 μόρια)

Άσκηση 3^η : Να τονιστούν οι παρακάτω λέξεις :

1. Πως εμαθες οτι δεν ξερουν που βρισκεται ;
2. Πες μια φορα ενα γεια.
3. Στο σταθμο που εφτασαν δεν ηξεραν που ν' απευθυνθουν.
4. Να πως γινεται η ασκηση που εχουμε εδω.

(18 μόρια)

Άσκηση 4^η : Να συλλαβιστούν οι ακόλουθες λέξεις :

Γ α λ ά ζ ι ο, σ υ λ λ ο γ ί ζ ο μ α ι, π ο ρ τ ο κ ά λ ι, ν ο σ τ α λ γ ώ,
έ κ φ ρ α σ η, ά γ γ ε λ ο ς

(6 μόρια)

Άσκηση 5^η : Συμπληρώστε το τελικό -ν- όπου χρειάζεται :

*Το φάκελο, τη ζάλη, το λοχία, το καλόγερο, τη θάλασσα, το τσιγγούνη,
τη μπότα, τη ντουλάπα, το βασιλιά, τη πεταλούδα*

(10 μόρια)

Άσκηση 6^η : Συμπληρώστε τις παρακάτω λέξεις με ο\ω :

*Επιστήμ νας, αμέσ ς, πνεύμ νας, είρ νας, άμβ νας, άζ νας, δικτάτ
ρας, κάψ νας, ελαι νας, εσιάτ ρας, στρατ νας, γνώμ νας, λυτρ μός,
ερχ μός, αι νας, Απόλλ νας, Μακεδ νας, κυκλ νας, θαμ νας, ποι
τητα, αλ νι, φουντ τός, πρι νι, πράκτ ρας, κλειδ νω, έδ σε, δ θηκε,
τραγουδ ντας, ακούγ ντας, σιδερ μένος, προστατευ μενος, εμπρ ς,
στρατ νας*

(35 μόρια)

Άσκηση 7^η : Συμπληρώστε τις παρακάτω λέξεις με ι\υ\η\ει\οι :

*Κλητ ρας, ελ ά, αλ της, θ της, δαν στής, υγ α, κρ της, οξ α, γραφ
ο, τοπ ο, κτ ριο, ταξ δι, κρεμμ δι, γέλ ο, λύκ ο, κλ δί, οξ ,
επιφών μα, πλ ο, κυνηγ το, ισχ ρός, μαρτ ριο, ζω ρός, θηλ κός,
νόμ μος, πρόθ μος, επίσ μος, ελε νός, τίμ ος, κυκλώπ ος, βουν
σιος, ετ σιος, γυμναστ ριο, δαν κός, φωτ νός, δ νω, σβ νω, αμ
νομαι, μολ νω, αθρ ζω, αναβλ ζω, μ άζω, τράβ ξα, μέθ σα, έμ να,
συγχ ζομαι, άλ ψα, άφ σα*

(48 μόρια)

Άσκηση 8^η : Συμπληρώστε τις παρακάτω λέξεις με ε\αι :

*Αποχαιρ τισμός, αυλ α, θ α, Νίκ α, ιδ α, μοιρ ος, ν ος, ρωμαλ
ος, διαιρετ ος, ακμ ος*

(10 μόρια)

Άσκηση 9^η : Συμπληρώστε τις παρακάτω λέξεις με ένα ή δύο όμοια σύμφωνα :

Ββ\β : Σα ατόβραδο, κρε ατοκάμαρα

Κκ\κ : Ε λησία, κό ινος, κό αλο, ε ρεμότητα, κου ούλα, κό ος, α άθαρτος, ε αθάριση

Λλλ\λ : Τά ιρο, έ ειψη, έ ειπα, κό α, φυ ή, ψύ ος, ά ος, άγγε ος, έ ειμμα, Πορτογα ία, Γα ία

Μμ\μ : Κα ία, ψέ α, ά ος, ά εσος, έ εσος, έ ονος, γό α, κο άτι, στρέ α, κο ένος, ντυ ένος

Νν\ν : Ε ία, ε ενήντα, έ οια, ε οώ

Ππ\π : Ι ότης, γρί η, πα άς, πα ούς

Ρρ\ρ : Ασπρό ουχα, δια οή, αιμο αγία, παλί οια, από οια, έ ιξε

Σσ\σ : Περι ότερο, βασίλι α, πριγκιπέ α, Θε αλία, σύ ωμος

Ττ\τ : Περι ός, πυρε ός, Α ική, ελά ωμα, κύ αρο, Βρε ανία, ρακέ α

(58 μόρια)

Άσκηση 10^η : Συμπληρώστε τις ορθές καταλήξεις των ρημάτων :

1. – Πώς σας φαίνομ σήμερα ; - Δε φαίνεσ και πολύ καλά. Αυτό φαίνεται αμέσως.

2. Σταματήστ να έρχεστ καθυστερημένοι. Επιβάλλετ να συμμορφώνοντ όλοι στο ωράριο εργασίας.

3. Όταν έρθ εσύ, θα σε υποδεχτούμ όπως σου αξίζ .

(10 μόρια)

Άσκηση 11^η : Συμπληρώστε τις ακόλουθες λέξεις :

Μ α τ π ν α : χαμένος κόπος

Αλ ση : μεταβολή, αποσύνθεση

Σ ν δ τ π ση : η απόκτηση ξεκάθαρης γνώσης

Πρ κατ λ μ νος : αυτός που δεν κρίνει αμερόληπτα

Πλ ψ φ α : το μεγαλύτερο μέρος των εκλογέων

Πλ θ ντ κ ς : όχι ο ενικός αριθμός

Αντ στ χ α : αναλογία, παράλληλη θέση με κάτι άλλο

Σ γκ ν ν α : ενέργεια και μέσα μεταφοράς

(40 μόρια)

Άριστα : 250 μόρια - Βάση : 125 μόρια

2^ο ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑΣ

Άσκηση 1^η : Να αναλύσετε τις ακόλουθες συντομογραφίες :

Υ.Γ.:

π.μ.:

Λ.χ.:

κ.ο.κ.:

(4 μόρια)

Άσκηση 2^η : Υπογραμμίστε το σωστό :

Εν μέρει - ενμέρει, προπαντός - προ παντός, σ' το στείλα - στο 'στείλα, στης Άννας - σ' της Άννας

(4 μόρια)

Άσκηση 3^η : Να τονιστούν οι παρακάτω λέξεις :

1. Που πηγαινες χθες που σε ειδα ;
2. Αφησε με, λεω πως θα τα καταφερω.

(13 μόρια)

Άσκηση 4^η : Να συλλαβιστούν οι ακόλουθες λέξεις :

Α σ θ μ α, τ έ λ ε ι ω σ α, η λ ε κ τ ρ ι κ ό ς, σ ά λ π ι γ γ α, ε μ β ό λ ι ο

(5 μόρια)

Άσκηση 5^η : Να διαγραφεί το τελικό -ν- όπου πρέπει :

Τον μαθητή, τον τζίτζικα, μην χάνεσαι, τον γνωρίζω τον Γιώργο, έναν ζητιάνο, δεν ψέλνει

(7 μόρια)

Άσκηση 6^η : Συμπληρώστε τις παρακάτω λέξεις με ο\ω :

Κρυψ νας, δεσπ της, μπαιν βγαίνω, κλαίγ ντας, χ ρός, φελος, παν λεθρία, χ ρος, εξ στης, αν νυμος, χοροπηδ ντας, επίδ μα, αηδ νι, κιτριν πός, θα δ σω, θα αποδ θεί, προερχ μενος, αμέσ ς, εφέτ ς, τιμ μενος, δι ρυγα, μέτ πο, κ μα, πισ πλατα, φέλεια, κ μμα,

(26 μόρια)

Άσκηση 7^η : Συμπληρώστε τις παρακάτω λέξεις με ι\υ\η\ει\οι :

Γν σιος, παράν α, έστ λα, επιδ νωση, να βρ τε, πέρ σ , επ σ ς, δ χτ , θ ος, ήδ , ιδιοκτ της, μάρτ ρας, υπολογ σ μος, θ λ κός, δαν στ κή, ορ νός, ταπ νός, επιβαρ μένος, δυστ χ σμένος, τηλεφών σα, μέθ σαν, ευκολ νω, ωδ ο, επίσ μος, τολμ ρός, όμ ος, φρ δι, έλλ μμα, άθρ σμα, γελ ος, δ πρόσωπος, δ σφορία, φορολογ σ μος, πυθαγόρ ος, ταχ τ τα, φτώχ α, βρ κα, ερώτ σ η, έσ ρα.

(48 μόρια)

Άσκηση 8^η : Συμπληρώστε τις παρακάτω λέξεις με ε\αι :

Έτ ρεία, τρ νο, π ρνώ, π ρνω, φ νομαι, επιπόλ ος, φευγαλ ος, μετεξεταστ ος, παρ α, τροχ α

(10 μόρια)

Άσκηση 9^η : Συμπληρώστε τις παρακάτω λέξεις με ένα ή δύο όμοια σύμφωνα :

Ββ\β : Σά ας, κρε άτι.

Κκ\κ : Μέ α, ε λησιαστικός, κο αλιάρης, λά ος, κου ούτσι, κου ίδα, σά ος

Λλλ\λ : Πο ή ζέστη, πο ύ ζεστή, κο ητικός, έχω ψά ει, ψά ω, σύ ογος.

Μμ\μ : Ε ανουήλ, σκουπισ ένος, θρε ένος, γρά α, εκατο ύριο, σχή α, συ αζεύω.

Νν\ν : Έ ατος, δεκαε ία, Πελοπό ησος, κα έλα.

Ππ\π : Φίλι ος, κα έλο, στέ α, πα ούς.

Ρρ\ρ : Χείμα ος, ισο οπία, κά ο, ανά ωση, θά ος, εσώ ουχα, παλί οια.

Σσ\σ : Βύ ινο, αλυ ίδα, Σαμιώτι α, Θε αλία, ά ος.

Ττ\τ : Πί α, ελα ώνω, ή α (το γράμμα), η ή α.

(47 μόρια)

Άσκηση 10^η : Συμπληρώστε τις ορθές καταλήξεις των ρημάτων :

1. Μη χτενίζετ έτσι τα μαλλιά σας, κοιτάτ πώς χτενίζετ η Ελένη. Έτσι να χτενίζεστ και σεις.

2. Το μήλο που τρώτ είναι άγουρο και δεν τρώγετ .

3. Του είπαμ ότι δεν πρέπ να έρχετ αργά.

(9 μόρια)

Άσκηση 11^η : Να γράψετε τις ακόλουθες φράσεις στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού :

Το συνεχές ωράριο :

Των διεθνών επεμβάσεων :

Τα ακριβή στοιχεία :

(6 μόρια)

Άσκηση 12^η : Συμπληρώστε τα κενά με τις κατάλληλες λέξεις που δίνονται στην παρένθεση :

1. Π παιδί είναι π τολμηρό ; (πιο\ποιος-α-ο)

2. Ξέρει ό αυτό είναι το σωστό, αλλά κάνει ό του κατέβει. (ό,τι\ότι)

3. Μου είπε π ς θα έρθει, αλλά δε μου είπε π ς. (πώς\πως)

4. Τ ς λεπτομέρειες τ ς υπόθεσης δε θα τ ς μάθουμε ποτέ. (της\τις)

(9 μόρια)

Άσκηση 13^η : Συμπληρώστε τις ακόλουθες λέξεις :

Λ ψ δρ α : έλλειψη νερού

Σκλ ραγ γ ση : εξάσκηση στην κακοπάθεια

Χ ρ π το : αυτό που φτιάχνεται με το χέρι

Κλ π μ α : τα «λάφυρα» ενός κλέφτη

(13 μόρια)

Άριστα : 200 μόρια - Βάση : 100 μόρια

3^ο ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑΣ

Άσκηση 1^η : Να αναλύσετε τις ακόλουθες συντομογραφίες :

π.Χ.:

μ.μ.:

βλ.:

Κος, Κα.:

(4 μόρια)

Άσκηση 2^η : Υπογραμμίστε το σωστό :

Παρ' ότι - παρότι, τελospάντων – τέλος πάντων, σ' το φερα – στο 'φερα, του Κώστα – σ' του Κώστα

(4 μόρια)

Άσκηση 3^η : Να υπογραμμιστούν εφτά λέξεις που τονίστηκαν κατά λάθος :

1. Πού πήγαινες χθές πού σε συνάντησα ;
2. Αυτό πού είπαμε.
3. Το περίμενα πώς και πώς.
4. Δέ μάς είπες πού πήγες ούτε πώς τα πέρασες.
5. Ή εσύ ή ή αδερφή σου.
6. Η μητερα μου έφερε (σε μένα).
7. Ο αδερφός μου είπε (ο δικός μου αδερφός).

(7 μόρια)

Άσκηση 4^η : Να συλλαβιστούν οι ακόλουθες λέξεις :

Αρχηγός, αδειάζω, ηχορρύπανση, δυο, έμβλημα

(5 μόρια)

Άσκηση 5^η : Να διαγραφεί το τελικό –ν- όπου πρέπει :

Τον λυπάμαι, τον ληστή, μην έρχεσαι, αυτήν βρήκα, κανέναν φόβο, δεν μπορεί, σαν πας

(7 μόρια)

Άσκηση 6^η : Συμπληρώστε τις παρακάτω λέξεις με ο|ω :

Δίπλ μα, επιμέν ντας, μεσαί νας, τυφ νας, ρωτ ντας, πνεύμ νας, κ μμα, κ μα, κηδεμ νας, καμ μένος, ερχ μενος, θα δ θεί, θα αποδ σει, συνεχ ς, προπάντ ν, φέλεια, φελος, μεταζ τός, αζί μα, εγγ νι, κυδ νι, άσ τος, προπαντ ς, επ νυμος, αγρ της, πρ τυπο, πρ τ τυπο, μαθητευ μενος

(29 μόρια)

Άσκηση 7^η : Συμπληρώστε τις παρακάτω λέξεις με ι|υ|η|ει|οι :

Πλ θ ντικός, δ schr στος, δ σέγγο, δ σπρόσιτο, οδ νη, έκλ ψη, ελλ πής, σχολ ο, σχόλ ο, ανάλ ψη, γέλ ο, γελ ο, αεροπορ α, πορ α, φοιτ της, κρ της, επίγ ος, ηφαίστ ο, δίκτ ο, μ ν μα, εν κ ο, κατοικ σιμος, βλοσ ρός, μιάμισ , τρεις μισ , άργ σα, επ σ ς, παμψηφ , μακρ ά, συγχ ζω, βόρ α, ολημερ ς, αντίκρ , φαρμακ ο, αμ βω, αμ βή, ενδ ασμός, μαντ λι, αντικρ ζω, καντ λι, ν άζομαι, ν ώθω, γύρ σα, ρώτ σα, υπολογ σιμος

(51 μόρια)

Άσκηση 8^η : Συμπληρώστε τις παρακάτω λέξεις με ε\αι :

Ζεσταίνομ *πολύ*, κατεβήκαμ *τις σκάλες*, επιπόλ *ος*, περικεφαλ *α*,
εισακτ *ος*, Κερκυρ *ος*, ανακ *νιση*, αναν *ώνω*, φ *ρνω*, π *ρνω*

(10 μόρια)

Άσκηση 9^η : Συμπληρώστε τις παρακάτω λέξεις με ένα ή δύο όμοια σύμφωνα :

ββ\β : Σά *ατοκύριακο*, κρε *άτι*.

κκ\κ : Ε *αθάριση*, κό *αλο*, κό *ορας*, έ *ριση*, κό *ινος*

λλ\λ : Πο *περιέργεια*, πο *περίεργη*, συ *α ητήριο*, α *επά ηλος*,
Γά *ος*, Πορτογά *ος*, κατά *ηλος*, αυτοκό *ητο*, κα *οσύνη*, κα
υντικά.

μμ\μ : κρυ *ένος*, ά *εσος*, έ *εσος*, ανα *ένος*, πλυ *ένος*, επανειλη
ένως, πτώ *α*, στρέ *α*

νν\ν : Πέ *α*, τύρα *ος*, Βρετα *ία*, ε *ενηντάρης*, εισοσιε *ία*, Ά *α*

ππ\π : Ι *ικό*, κά *α*, πα *ούς*, γρί *η*

ρρ\ρ : Επι *οή*, έ *αψε*, ελληνο *ωμαϊκός*, ανά *ωση*, ετοιμό *οπος*,
Πύ *ος*, Βέ *οια*, Σέ *εσ*

σσ\σ : Κνω *ός*, συ *ίτιο*, αρχόντι *α*, κοντέ *α*, Λάρι *α*, ά *ος*,
κυπαρί *ι*, λύ *α*.

ττ\τ : Λυκαβη *ός*, περι *ός*, ομελέ *α*, ελά *ωμα*, στιλέ *ο*, κύ *αρο*,
ρουκέ *α*.

(60 μόρια)

Άσκηση 10^η : Συμπληρώστε με είμαστε\ήμαστε :

Φέτος *μαστε* στην τελευταία τάξη. Πέρυσι *μαστε* σε μικρότερη τάξη.
Τώρα *εμείς*

μαστε το παράδειγμα των μικρών και οφείλουμε να *μαστε*
προσεκτικοί. Ας ξεχάσουμε τι *μαστε* πέρσι. Η ηλικία μας μας επιβάλει
να *μαστε* όχι ό,τι *μαστε* σε προηγούμενα χρόνια.

(7 μόρια)

Άσκηση 11^η : Συμπληρώστε τις ακόλουθες λέξεις :

Δ *μ ν* *ος* : αυτός που συμβαίνει κάθε δύο μήνες

Κ *τ νας* : υπνοδωμάτιο

Καθ *σ* *χαστ* *κός* : αυτός που έχει την ικανότητα να γαληνεύει.

Φρ *ν κ μ ο* : νοσηλευτικό ίδρυμα όπου περιθάλπονται οι ψυχικά
άρρωστοι.

Αν *ξ τ* *λος* : αυτός που δε σβήνεται

(16 μόρια)

Άριστα : 200 μόρια - Βάση : 100 μόρια

3^{ος} ΔΙΑΣΧΟΛΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑΣ 2015

ΘΕΜΑΤΑ

Άσκηση 1^η : Να αναλύσετε τις ακόλουθες συντομογραφίες :

Δηλ. :

μ.Χ.:

βλ.:

κ.ο.κ.:

(4 μόρια)

Άσκηση 2^η : Υπογραμμίστε το σωστό :

Εν τούτοις – εντούτοις, εντωμεταξύ - εν τω μεταξύ, εκ μέρους – εκμέρους, σ' το γύρισα – στο γύρισα, στο χωριό – σ' το χωριό

(5 μόρια)

Άσκηση 3^η : Βάλτε διαλυτικά (") όπου χρειάζεται :

ΜΑΙΟΣ, Μάιος, αρτοποιία, κοροϊδία, μυικός

(5 μόρια)

Άσκηση 4^η : Να συλλαβιστούν οι ακόλουθες λέξεις (βάζοντας παύλες στη σωστή συλλαβή) :

Μεταρρύθμιση, άπιαστος, πανστρατιά,
αισχροκέρδεια, ανθρωπόμορφος

(5 μόρια)

Άσκηση 5^η : Να διαγραφεί το τελικό -v- όπου πρέπει :

Τον βαρέθηκα (αρσενικό), δεν βαριέσαι, μην ντρέπεσαι, την λαοθάλασσα, την γέφυρα

(5 μόρια)

Άσκηση 6^η : Να τονιστούν ή όχι οι λέξεις με έντονη γραφή:

Φέρε μου το. – Πες μας το. – Δεν είναι αυτό που νομίζεις. – Είδες που πήγε ; - Ισχυρίζεται πως θα προλάβει. – Απορώ πως τα κατάφερε!

(6 μόρια)

Άσκηση 7^η : Συμπληρώστε τις παρακάτω λέξεις με ομο :

Συν_νυμο, παραδ_θηκε, στρατ_νας, απέδ_σε, μεταδιδ_μενος,
κ_μμα, πρ_τυπο, επενεργ_ντας, προσδ_κ_μενο, αγρι_
πός, δημ_της, _φειλή, επ_φελής, επικ_λληση, κ_λυμα,
απ_θητικός, ενδ_χ_ρα, πρ_τ_τυπία, λ_π_δύτης, εν_
πιον, _μ_φαγία, ν_σημα, χ_ρ_δία, μέτ_πο

(30 μόρια)

Άσκηση 8^η : Συμπληρώστε τις παρακάτω λέξεις με \ύ\η\ει\οι :

Οδ_ν_ρός, _στρος, ευχέρ_α, σ_ριγγα, ενδ_ασμός, μακρ_ά,
Μακρ_γιάννης, πέρ_σ_, _δρ_ση, φτώχ_α, άθρ_σμα, δ_
σπρός_τος, τεσσερ_σ_μ_σ_, ασ_νδ_αστος, δ_λ_νό,
αντίκρ_, αμβλ_α (γωνία), αμβλ_γώνιο (τρίγωνο), ενόψ_, υπόψ_, π

_ τ _ ρ _ δα, εφ _ σ _ χάζω, εν _ δρ _ ο, _ σ _ τ _ ρ _ ο, εν _ κ _ αστής,
επ _ κ _ ρωση, ανεξ _ χν _ αστος, κατάλ _ πα, ανεξ _ τ _ λος, διάλ _
μμα, απαλ _ φή, πλ _ οκτ _ της, ενθαρρ _ νω, προσδεθ _ τε, κατοικ _
σιμος, προκατάλ _ ψη, επ _ κ _ ρ _ γμένος

(60 μόρια)

Άσκηση 9^η : Συμπληρώστε τις παρακάτω λέξεις με ε/αι :

Νεολ _ α, επ _ τειος, επ _ τεία, εσείς εργάζεστ _ , αυτοί δικαιώνοντ _
, αυτή μεταχειρίζετ _ , επιπόλ _ ος, σιαμ _ ος, μαχ _ ρι,
γ _ οκτήμονας, γ _ ώτρηση, σημ _ οφόρος, κ _ νοτομία, προακτ _ ος,
χαίροντ _ , χαιρόμαστ _ , αποπ _ ρνω, Ηλι _ α, ενστ _ ρνίζομαι,
απ _ χθεια

(20 μόρια)

Άσκηση 10^η : Συμπληρώστε τις παρακάτω λέξεις με ένα ή δύο όμοια σύμφωνα :

Λλλλ : πο _ βροχερή, πο _ βροχή, φύ _ ο δέντρου, γυναικείο φύ _ ο
μμμ : βλέ _ α, ά _ ος, διάλυ _ α, επανειλη _ ένως, αποκο _ ένος,
ρέ _ α, πλη _ ύρα
νν\ν : ε _ ιακόσια, ε _ ενηντάρης, τύρα _ ος, κα _ έλα, γε _ εά,
αγέ _ ητος
ππ\π : γρί _ η, ι _ όδρομος, Κα _ αδοκία
ρρ\ρ : αντί _ ηση, εύ _ ωστος, ανά _ ωση, κατα _ άκτης, κά _ ο
σσ\σ : αρχόντι _ α, συ _ ωρεύω, νεο _ ός, πριγκηπέ _ α, Αλικαρνα
_ ός

(30 μόρια)

Άσκηση 11^η : Συμπληρώστε τις σωστές καταλήξεις :

Συνήθ _ ς ύποπτοι, διεθν _ ς αεροδρομίου, ακριβ _ ς περιγραφή,
στοιχειώδ _ ς πράγματα, συνεχ _ ς ενδιαφέρον

(5 μόρια)

Άσκηση 12^η : Υπογραμμίστε το σωστό :

- α. Κοινότυπος ή κοινότοπος ;
- β. Λάθος διεύθυνση ή λανθασμένη διεύθυνση ;
- γ. Τον επικεφαλή ή τον επικεφαλής ;
- δ. Η εκλογή μου ως νομάρχη ή ως νομάρχης ;
- ε. Έχουμε εισάγει ή έχουμε εισαγάγει ;

(5 μόρια)

Άσκηση 13^η : Συμπληρώστε τις ακόλουθες λέξεις :

Σ _ ν _ δ _ τ _ π _ _ _ ση : απόκτηση σαφούς γνώσης
Δ _ _ κπ _ ρ _ ώνω : ολοκληρώνω, φέρνω σε πέρας
Αν _ λ _ _ π _ 'ς : χωρίς διακοπές (επίρρημα)
Κ _ λ _ κ _ ο : χώρος πάλησης αναψυκτικών ή τροφίμων σε
σχολεία
Μ _ τ _ λ _ ν η : πρωτεύουσα της Λέσβου

(20 μόρια)

Άριστα : 200 μόρια

ΓΙΑ ΔΥΝΑΤΟΥΣ ΟΡΘΟΓΡΑΦΟΥΣ

Συμπληρώστε τις παρακάτω λέξεις :

- 1) Δ λ π λ κ α : πλεκτάνη, σκευωρία
- 2) νδ ασμ ς : φόβος, δισταγμός
- 3) Δ μ σ κ π σ : σφυγμομέτρηση της κοινής γνώμης
- 4) Γ ρ κ μ ο : ίδρυμα για την περίθαλψη και τη φροντίδα γερόντων
- 5) Βαρ κ α : μειωμένη δυνατότητα ακοής
- 6) Α θ ρ σ α : κατάχρηση εξουσίας
- 7) Α σ ζ τ τ : χωρίς κουβέντα
- 8) Α π τ ρ π ς : απαίσιος, φρικιαστικός
- 9) Ε κ φ λ σ μ ς : διαφθορά, κάμψη
- 10) Ε θ γ ρ ά μ σ : τοποθέτηση σε ίσια γραμμή
- 11) Ε φ μ ρ ω : εκτελώ ειδική υπηρεσία για ένα εικοσιτετράωρο
- 12) Ε χ λ ο : ένα από τα επτά μυστήρια της Ορθόδοξης Εκκλησίας κατά το οποίο ο ιερέας χρίει τους πιστούς με αγιασμένο λάδι
- 13) Η μ μά θ α : ψευτομόρφωση
- 14) Μ χ αν ρ α φ α : ραδιουργία, ύπουλο σχέδιο
- 15) Α ν ξ θ ρ σ κ α : ανεκτική στάση απέναντι στις ξένες θρησκείες
- 16) Α ν π σ θ τ ς : αυτός που δε γίνεται αντιληπτός
- 17) Α να ζ γ ν σ η : ανάκτηση δυνάμεων, εμφάνιση νέας ζωής
- 18) Κ ν τ π α : σκέψη ή λόγος χωρίς πρωτοτυπία
- 19) Ν σ λ κ τ ς : αυτός που μόλις κατατάχτηκε στο στρατό
- 20) Ν μ μ φ ρ σ ν : υπακοή στους νόμους
- 21) Π ρ σ λ γ ή : μάζεμα, συγκέντρωση
- 22) Π λ μ ρ πα θ ς : αυτός που έπαθε ζημιές από τις βροχές
- 23) ρ λ γ ακός : αυτός που έχει μηχανισμό ρολογιού